

החוק בארצות ערב

3

לקט של חוקים
ירדניים

קובץ קג'

בהוצאת
מפקדת
פצ"ר
תש"לד 1974

תוכן העניינים

חוק סדר הדין האזרחי

הירדני

מס' 42 לשנת 1952

תוכן הענינים

<u>ה ע מ ו ד</u>	<u>ה ת ו כ ן</u>	<u>ה ס ע י ף</u>
1	שם החוק ותחילת חוקף	1
1	יישום החוק	2
1	הסמכות מבחינת המקום	3
3	תובענה המוגשת לבתי משפט	4
4	הגשת התובענה	5
5	פירוט ערך נשוא התובענה	6
5	אם נשוא התובענה היה נכס דלא-ניידי	7
5	הצדדים כנציגים	8
6	הזכויות המבוטטות על יסודות שונים	9
6	מוחר להגיש רשימת המסמכים	10
6	הגשת העתקים מכתבי התביעה	11
6	מסירת כתב התביעה לנחבע	12
6	מחיקת התובענה	13
7	פירוט נימוקים למחיקת התובענה	14
7	התובענה אינה מונעת את הגשת התובענה מחדש	15
16	דהיית התובענה על הסף במקרים מסויימים	16
7	כשרות פעולתם של עורכי-הדין	17
8	מסירת המסמכים המשפטיים לעורכי-הדין	18
19	בעל דין רשאי להחליף עורך-דינו	19

<u>ה ע מ ו ד</u>	<u>ה ת ו כ ן</u>	<u>ה ס ע י ף</u>
8	מסירה כתב בית-דין	20
9	אופן המסירה	21
9	קביעת מורשה לקבלת כתב בית-דין	22
9	המסירה לשותפים	23
9	המצאה לבעל הדין עצמו	24
9	המצאת המסירה למנהל עסקו של בעל הדין	25
10	המצאה באמצעות בן משפחה	26
10	החתימה על ההזמנה לדין	27
10	המסירה כשאי אפשר לאתר את הנתבע	28
10	המצאת המסירה ע"י פרסום	29
11	תאריך המסירה ואופן ביצועה	30
11	המשך ההליכים בתובענה לאחר המסירה	31
11	המצאה למוסדות	32
11	המצאה לקטיף או לפסול דין	33
11	המצאה לאסיר	34
11	המסירה לפקיד הממשלה וכהנ"ד	35
12	חובותיו של אדם שאליו נשלחים כתב	36
12	התובענה תכיל מלוא התביעה	37
12	איחוד עילות תובענה	38
12	תביעות של נציג חוקי או נגדו	39
12	הפרדת הדין	40
		41

ה ע מ ו ד

ה ת ו כ ז

ה ס ע י פ

13	צירוף תובעים	42
13	סמכות בית המשפט להחליט על פיצול הדיון	43
13	צירוף נתבעים	44
13	מתן פסק דין לחלק מבעלי הדין	45
13	צרוף בעלי דין בתובענה אחת אשר אחריותם נובעת מהסכם אחד	46
14	הסמכת אחד התובעים או אחד הנתבעים בהמשכת הדיון במקום יתר בעלי הדין	47
14	צרוף פוגע או אי צרוף	48
14	הגשת תובענה בשם אדם שאינו התובע האמיתי	49
14	בית המשפט רשאי לצרף צד בתור נתבע	50
14	צירוף נתבע וחקון כתב התביעה	51
15	בקשה לצירוף או מחיקת צדדים	52
15	ה ה ג נ ה	53
15	קיצוץ ותביעה שכנגד	54
15	ההכחשה המפורשת	55
15	הדרישה לפיצויים	56
15	הדיון בתביעה הנגדית	57
16	התביעה הנגדית	58
16	פסק דין על היחרה	59
16	הגשת נימוקים חדשים להגנה	60
16	הגשת תשובה לכתב ההגנה	61
16	כתבי הטענות	62
16	חולת כתבי הטענות	63
17	צריך לציין בכתבי הטענות את העובדות החשובות	64

17	צריך לצרף את החרשים במשפטי הקרקעות	65
17	מסירת העתק מהחרשים לצד המתנגד	66
17	הגשת כתב טענות מפורט יותר	67
17	נימוקי ההגנה ומתן תשובה לכתבי הטענות	68
18	הזכרת נימוקים חדשים וטענות שאינן מתאימות לכתבי הטענות הקודמים	69
18	ההכחשה צריכה להיות מפורשת	70
18	הודאה בתוכנו של מסמך	71
18	חוזה או קשר מכליל	72
18	תיקון כתבי טענות	73
18	הגשת התיקונים ומסירתם	74
19	תשובה לכתב הטענות המתוקן	75
19	נחבע שלא הגיש כתב הגנה	76
19	כשיש כמה נתבעים וחלקם לא הגישו כתב הגנה	77
19	כשאין טוענים בתשובה לחביעה נגדית	78
19	קביעת האריך לדיון במשפט	79
20	הליכים בסדר-דין מקצור	80
20	המסירה בדבר ההליכים בסדר דין מקוצר	81
20	הגשת בקשה למחן רשות להגן	82
20	המקרים שבהם יוציא בית המשפט פסק-דין בהערר הנתבע	83
		84
21	העיקול הזמני	85
21	הנכסים שאסור לעקלם	86
22	הממונה על העיקול יבצע את החלטת העיקול	87
22	הפקדת הנכסים המעוקלים בידי נאמן	88

<u>ה ע מ ו ד</u>	<u>ה ת ו כ ן</u>	<u>ה ס ע י ף</u>
22	אחריות צד ג'	89
23	הגשת תובענה נגד צד ג'	90
23	אחריות צד ג'	91
23	הודעה צד ג' תמסר לידי הנושה	92
23	צד ג' ימסור את המסמכים לבית המשפט	93
23	מתן החלטה בדבר אשור העיקול	94
24	עיקול נכסי דלא ניידים	95
24	הגשת תובענה לאחר העקול	96
24	מנוי כונס נכסים	97
25	שכר טרחת הנאמן או כונס הנכסים	98
25	אי מילוי התפקידים המוטלים על הנאמן או כונס הנכסים	99
25	מילוי התפקידים המוטלים על הנאמן או כונס-הנכסים	100
25	עיכוב יציאתם מהארץ של הצדדים	101
26	גלוי המסמכים	102
26	העיון במסמכים המוזכרים בכתבי הטענות	103
26	מועד העיון במסמכים לאחר הגשת ההודעה	104
27	מתן החלטה בדבר העיון במסמכים	105
27	העיון במסמכים שלא הוזכרו בכתבי הטענות	106
27	העותקים המאושרים	107
28	טענות הסיון	108
28	אי ציות לצו בדבר גלוי מסמכים	109
28	הצגת המסמכים בחביעות המוגשות נגד הממשלה	110
29	הזמנת עדים למתן עדות או להצגת מסמך	111
29	הוצאות העדים	112
29	הפקחת שכר העדים לקופת בית המשפט בעת הגשת הבקשה להזמנת עדים	113

<u>ה ע מ ו ד</u>	<u>ה ת ו כ נ</u>	<u>ה ס ע י פ</u>
29	אם הסכום המופקד אינו מספיק	114
30	ציון מועד ההופעה ומטרתה	115
30	מסירת ההזמנה לדין	116
30	הטלת קנס על אי ציוח להזמנה	117
30	סיום עדות העד	118
31	שחרור העד שאין ביכולתו להעיד	119
31	הסמכות לגביית עדות מאולתרת	120
31	הסיבות לפסילת שופט	121
32	השופט ימסור הודעה לנשיא בית המשפט על פסילת עצמו	122
32	בקשה לפסילת שופט	123
32	הגשת הוכחות וסכום הפיקדון	124
33	השופט יעיין בבקשת הפסילה	125
33	קביעת המועד לדיון בבקשה	126
33	ערעור על החלטת הפסילה, והגשת הבקשה לקסציה עליו יחד עם פסק דין שניתן בחביעה	127
33	דחיית המשפט	128
	בקשה לקביעת מועד של משפט שנדחה ללא קביעת תאריך	129
34	אי המשכת חביעה או חביעה שכנגד	130
34	פומביות הדיון	131
34	העסקה מתורגמן	132
34	אי התיצבות לדיון בבית המשפט	133
35	הזכות להתחיל בתובענה	134
35	פרשת הטענות והבאת ראיות	135
36	שבועות העד	136
36	אין להרשות שימוש ביומנים	137

<u>ה ע מ ו ד</u>	<u>ה ת ו כ ן</u>	<u>ה ט ע י ף</u>
36	חקירה ראשית, חקירה נגדית וחקירה חוזרת	138
36	אופן ניהול רישום העדות	139
36	מותר לרשום כל שאלה או תשובה מסוימת	140
36	השאלות שמתנגדים להם	141
37	חלוב כל אדם במסירת עדות או בהצגת מסמך	142
37	בית המשפט רשאי להזמין את העד פעם נוספת, לחקירה כדי לשמוע את עדותו פעם נוספת	143
37	רישום כל בקשה המופנית ע"י צד למשפט	144
37	השבעה כהן דת	145
37	ראשי דת	146
38	הודעה לצד שלישי	147
38	כשצד שלישי לא התגונן	148
38	תובענה הקשורה בצד שלישי	149
38	בקשת צד ג לצרפו כצד בתובענה	150
39	הכחשת כתב היד, החתימה וטענת הזיוף	151
39	מתן החלטה בדבר עריכת חקירה	152
39	עריכת פרטיכל במצב המסמך	153
39	בחירה מומחים	154
40	המסמכים הכשירים לחקירה	155
41	התובע יגיש את המסמכים הכשירים לחקירה ולהשוואה	156
41	קיום הישיבה במקום המצאותם של המסמכים	157
41	ה ש כ ת ו ב	158
41	שמיעת המומחים את עדותם של העדים	159
42	עריכת הדו"ח	160
42	מסירת העתק הדו"ח לידי הצדדים	161
42	הפקדת הוצאות החקירה	162

<u>ה ע מ ו ד</u>	<u>ה ת ו כ נ</u>	<u>ה ס ע י פ</u>
	דחיית מועד הדיון בתובענה כאשר	163
42	טוענים, זיוף	
43	הביקור במקום	164
	אם הנכס-הדרוש בדיקה - נמצא	165
44	בנפה שאינה נפת בית המשפט	
44	מתן הוראות לעריכת הקירות או חשבונות	166
44	מתן הוראות מיוחדות בדבר אופן	167
	עריכת החשבונות	
	רשאי הנחבע לשלם כסף לקופת	168
44	בית המשפט	
	קביעת עילה אחת או יותר, מעילות	169
45	התובענה אשר בגינם שולם הכסף	
45	התשלום לתובע	170
45	הסכום העודף שנשאר בקופת בית המשפט	171
45	התשלום בתביעות שכנגד	172
45	הסכומים הנגבים לזכות פסולי דין	173
46	הוראות בדבר החוזים וההסכמים	174
46	החובה למשלוח הודעה נוטריונית	175
47	מותר לוותר על ההתראה	176
47	הערכת הנזק	177
47	הסכם על פיצויים קבועים מראש	178
47	פסיקת ריבית	179
48	השפעת פטירת אחד הצדדים על התובענה	180
48	המצאה ליורשי הנפטר	181
	תחילת ההוראות בדבר הליכי הערעור	182
48	הקסציה	
49	אופן הגשת הבקשות ומסירתן	183

<u>ה ע מ ו ד</u>	<u>ה ת ו כ ן</u>	<u>ה ס ע י ף</u>
49	הבקשות לביטול החלטות	184
49	קריאת פסק - הדין	185
50	תוכן פסק הדין	186
50	הטלת ההוצאות	187
50	הוצאות החביעה שכנגד	188
50	הוצאות בגין פסק דין שניתן במעמד צד אחד	189
51	הוצאות בדיקת כתבי יד	190
51	חלוקת ההוצאות בין הצדדים	191
51	פסיקת הוצאות במקרה ונפסקו נגד אנשים מספר	192
51	פסיקת הוצאות נגד צד ג'	193
51	גובה שכר טרחה עורך דין	194
52	בקשה לביטול פסק דין שניתן בהעדר צד	195
	דחיית הבקשה לביטול כשאינן הופעה מצד	196
52	המבקש או הצדדים	
52	הערעור על דחיית הבקשה לביטול	197
53	אי החייצבות המשיב	198
53	אימתי ייחשב פסק דין בהעדר כמבוטל	199
53	הגשת בקשת ביטול ע"י אדם שאינו צד למשפט	200
53	הגשת התנגדות עיקרית ומפלה	201
54	עדימתי אפשר לשמוע התנגדות אדם שלא היה צד למשפט	202
	התנגדות אדם שאינו צד למשפט אינה מעכבת	203
54	הליכי ביצוע פסק - הדין	
54	השפעת ההחלטה בחביעת ההתנגדות	204
55	בית המשפט שבפניו יוגש הערעור	205
55	הסכם על אי הגשת ערעור	206
55	מועדי הגשת הערעור בפסקי-הדין הניתנים בפנים הצדדים	207

<u>ה ע מ ו ד</u>	<u>ה ת ו כ ה</u>	<u>ה ס ע י פ</u>
55	כיצד למנות את מועדי הערעור במקרה והוגשה בקשה לדחיית אגרה	208
56	מות אחד הצדדים תוך המועד החוקי להגשת הערעור	209
56	תחילת מועד הגשת הערעור במקרים של של זיוף ואי גלוי המסמך	210
56	ערעור שכנגד	211
56	סדר הדין בערעור	212
57	תוכן הודעת הערעור	213
57	נימוקי הערעור	214
57	המסמכים שיש לצרפם להודעת הערעור	215
57	המצאת הודעת הערעור	216
58	בית המשפט המזסמך לדון בערעור	217
58	קביעת המועד לשמיעת הערעור ומסירת הודעה על כך לצדדים	218
58	אי התייצבות הצדדים	219
59	דחיית הערעור	220
59	בירור הערעור	221
59	איזה נימוקים אפשר להשמיע בערעור	222
60	ראיות נוספות	223
60	דרכי שמעת הראיות הנוספות	224
60	סמכות בית המשפט לקבוע את השאלות כדי להעבירן לבית המשפט לערכאה ראשונה	225
61	הביקורת על המסקנות	226
61	ההודאות והראיות המשמשות יסוד להכרעה בענין	227
61	סמכות בית המשפט להתבסס על נימוקים שונים מהנימוקים שעליהם מתבסס המערער	228
61	סמכות בית המשפט לערעורים	229

ה ע מ ו ד

ה ת ו כ ן

ה ס ע י ף

62	פסיקת הוצאות	230
62	הגשת התנגדות על פסקי דין שניתנים בהעדר	231
62	הדין בבקשות להתנגדות	232
63	המקרים אשר בהם ניתן לבקש משפט חוזר	233
63	הגשת בקשה למשפט חוזר	234
63	המועד החוקי להגשת בקשה למשפט חוזר	235
64	אימתי יחליט בית המשפט להעתר לבקשה למשפט חוזר	236
64	קיומם של שני פסק-דין נוגדים זה אל זה	237
64	המקרים שבהם תדחה הבקשה	238
65	פסקי הדין שניתן להגיש עליהם קסציה	239
65	מות אחד הצדדים תוך המועד הקבוע להגשת הקסציה	240
66	המועד להגשת הקסציה במקרה והוגשה בקשה לדחיית חשלוֹם האגרה	241
66	למי יוגש כתב הקסציה	242
66	תכן כתב הקסציה	243
66	נספחים לכתב הקסציה	244
67	מסירת המסמכים לידי המשיבים	245
67	החובה להגשת הקסציה תוך המועד הקבוע	246
67	אופן הדין בקסציה	247
68	נימוקי ביטול פסקי דין נשוא הקסציה	248
69	בית המשפט לקסציה יחליט על ביטול פסק-הדין מנימוק שלא הוזכר בכתב הקסציה	249
69	ביטול פסק-הדין והחזרת הדין	250
69	ההליכים לאחר ביטול פסק הדין	251
70	קביעת מועד לדין בתביעה מחדש	252
70	סמכות בית המשפט שאילו הוחזר פסק-בדין אשר נחקבל בבית המשפט לקסציה	253

ה ע מ ו ד

ה ח ו כ ן

ה ס ע י ף

72	החלטות יינחנו פה אחד או ברוב דעות	254
72	פסקי דין של בית המשפט לקסציה הם החלטיים	255
73	סדר ההתנגדויות	256
73	הדיון הטרומי בהמרצה	257
73	הגשת כתב תשובה	258
73	תאריך הדיון	259
74	השובות הצדדים על הטענות הנגדיות	260
74	מתן צו ביניים	261
74	הפרוצדורה בפני בית המשפט המיוחד	262
74	צורת התזכיר	263
75	בירור השאלה ומתן החלטה עליו	264
75	רישום המסקנות	265
75	טעויות סופר	266
75	חישוב המועדים	267
76	הפרעות הסדר בבית המשפט	268
77	ב י ט ו ל י ם	269
79	ביצוע הוראות	270

חוק סדר הדיון האזרחי *

מועצה העוצרים
על פי הסעיף 31 מהחוקה,
ועל פי החלטת הסיננט ובית הנבחרים
מאשרת-במקום הוד מלכותו המלך-
החוק הבא, להלן ומצווה על הוצאתו
והוספתו לחוקי הממלכה:

חוק סדר הדיון האזרחי חוק מספר 42 לשנת 1952.

הקדמה

שם החוק ותחילת תוקף

סעיף 1 - חוק זה ייקרא "חוק סדר הדיון האזרחי לשנת 1952"
ויכנס לתוקפו החל מיום פרסומו בעתון הרשמי
בתנאי שכל התביעות וההליכים אשר הוחל בהם ל פני
שחוק זה נכנס לתוקפו ובהתאם לסדרי הדין המשפטיים
הקודמים ייחשבו כי הם נעשו בצורה תקינה.

גישום החוק.

סעיף 2 - הוראות חוק זה יחולו על כל העניינים האזרחיים
אשר יובאו בפני בתי המשפט:
לערכאה ראשונה (אלבדאיה)
לעיוורים (אסתאנאף)
לקסציה (אלתמיז)
בית המשפט המיוחד.

הפרק הראשון

ההליכים המשפטיים.

הסמכות מבחינת המקום.

סעיף 3 - (1) התביעות האזרחיות יוגשו לבית המשפט לערכאה
ראשונה (אלבדאיה), אשר בתחום סמכותו נמצא
המקום אשר:

* פורסם בעתון הרשמי מספר 1113 מיום 16.6.52.

- (א) בו מתגורר הנתבע, או שבו מנהל את עסקיו,
או
- (ב) בו נערכה ההתחייבות, או
- (ג) בו נמסר הנכס, או
- (ד) בו נקבע מקום ביצוע ההתחייבות, או
- (ה) בו אירע המעשה המהווה עילת התביעה.

(2) אם אחד הצדדים לחוזה, קבע בנוסח החוזה, לטובת הצד השני את מקום השיפוט, באם תחולע מחלוקת ביניהם, הנובעת מההסכם, יהא צד השני זכאי לבחור את מקום הגשת התובענה בבית המשפט המצוי באזור מגורי יריבו או במקום השיפוט אשר קבע אותו יריבו בנוסח החוזה. אבל אם הכוונה בבחירת מקום השיפוט הייתה הגבלת הצדדים לחוזה ללא הבדל, אז לא ייזקקו לתביעה אשר תהא נובעת מהחוזה אלא בבית המשפט הקיים במקום שנבחר ע"י הצדדים בחוזה עצמו.

(3) אם היו נתבעים אחדים, מותר להגיש את התובענה לכל בית משפט באזור השיפוט שבו מתגורר אחד מהנתבעים.

(4) תובענה הקשורה במקרקעין לא תוגש אלא בבית המשפט אשר מסמכותו לדון באותם הנכסים.

(5) תובענה הקשורה בשותפויות, בחברות, או האגודות הקיימות או אלה הנמצאים בפירוק או הנוגעות למוסדות תוגש לבית המשפט אשר נופל בתחום סמכותו מרכז הנהלת הנ"ל, ואין נפקא מיניה אם התובענה הייתה מוגשת נגד השותפות החברה, האגודה או המוסד או אם זה הוגש ע"י השותפות, החברה, האגודה נגד אחד השותפים או החברים בהם או הייתה מוגשת ע"י שותף או חבר נגד שותף או חבר אחר. כמו כן, מותר לדגיש את התובענה לבית המשפט אשר בתחום סמכותו נמצאים סניף השותפות, החברה האגודה או המוסד וזאת בעניינים הקשורים לאותו סניף.

(6) אם התובענה היתה קשורה בפשיטת רגל של סוחר או של שותפות או חברה, והיה לאותו סוחר או לאותה השותפות או לאותה חברה, שלוחות וסניפים במקומות מספר, לא ייזקקו לתובענה אלא אם הוגשה במקום השיפוט שבו היה מרכז הפעילות המסחרית של הנ"ל.

תובענה המוגשת לבתי משפט אחדים או יותר .

סעיף 4 - (1) אם הוגשו תובענות, הקשורות בנושא אחד שבין היריבים עצמם, בשני בתי משפט, וכל אחד מהם המשיך לדון בתובענה או אם החליט כל אחד מבתי המשפט כנ"ל כי הדיון בתובענה שהוגשה בפניו הוא מהוץ לחחסם שפוטו, יהא זכאי כל אחד מהיריבים להגיש כתב טענות שבו יבקש את יישוב המחלוקת אם זה בצורה חיובית או בצורה שלילית - לבית המשפט המפורטים מטה:

(א) - אם שני בתי המשפט אשר בפניהם הוגשו התובענות היו מסוג בית המשפט לערכאה ראשונה (אלבדאיה) הכפופים לבית המשפט לערעורים זה לקבוע את בית המשפט אשר בו תידון התובענה.

(ב) - אם המחלוקת היתה בין שני בתי משפט לערכאה ראשונה (אלבדאיה) אשר כל אחד מהם כפוף לבית משפט לערעורים נפרד או אם המחלוקת היתה בבית משפט לערכאה ראשונה, לבין בית משפט לערעורים או היא נתגלעה בין שני בתי משפט לערעורים אז יהא בית המשפט לקסציה, בלבד, המוסמך לדון ביישוב המחלוקת.

(2) אם הציג אחד היריבים הודעה הקובעת כי הוא הגיש כתב טענות בדבר קביעת מקום השיפוט, יש להפסיק את הדיון במהלך התובענה.

(3) בית המשפט לערעורים, וכך בית המשפט לקסציה (אל תמייז) ידונו בבקשת קביעת מקום השיפוט תיבדק ע"י בית המשפט מבלי להזמין את הצדדים להתייצב בפניו.

(4) הגשת בקשה לקביעת מקום הסמכות אינה כפופה באף מועד מהמועדים החוקיים הקבועים להגשת הערעור או הקסציה.

הפרק השני

דרכי פתיחת המשפט.

הגשת התובענה.

- סעיף 5 - (1) התובענה תפתח ע"י הגשת כתב תביעה לבית המשפט המוסמך או ע"י בית המשפט אשר הנתבע מתגורר באזור שפוטו, ככתב התביעה יכלול את הפרטים הבאים:
- (א) שם בית המשפט אשר בפניו מוגשת התביעה.
  - (ב) מהות התביעה
  - (ג) שם התובע, שם המשפחה, משלוח ידו, מקום מגוריו ומען להמצאת כתבי הדין.
  - (ד) שם הנתבע, שם משפחתו, משלוח ידו, ומקום מגוריו.
  - (ה) העובדות המהוות את עילת התובענה ואימתי נולדה העילה.
  - (ו) העובדות המראות שבית המשפט מוסמך לדון בתובענה.
  - (ז) הסעד המבוקש בתובענה.
  - (ח) אם התובע הרשה קיזוז או אם הוא ויתר

על חלק מהסכום שהנתבע חייב לו.

(ט) אם התובע או הנתבע היו פסולי דין יש לציין את הדבר.

(2) כתובת התובע למסירת כתבי בית דין הכלול:-

(א) - מקום מגוריו, אם הוא חובע בעצמו, או

(ב) - המקום אשר בא כוחו מנהל את משרדו, באם היה לו עורך-דין, או

(ג) - מקום מגוריו של האדם אשר נקבע לקבלת כתבי בית דין כפי שקבוע בסעיף 22 לחוק זה או מקום עבודתו של האדם אשר בו מנהל את עסקיו.

פירוט ערך נשוא התובענה.

סעיף 6 - אם התובע מבקש פסק-דין על סכום כסף, יש צורך לכלול בכתב התובענה פירוט מדוייק של הסכום הנתבע. אם התובע הגיש את תובענתו כדי לקבל חזרה הכנסה מנכסי דלא ניידים או כדי לקבל סכום כסף שאין ביכולתו לקבוע את שעורו ואשר יהא זכאי לו לאחר עריכת חשבון בינו וביין הנתבע, יהא עליו לכלול בכתב התובענה את גובה הסכום התובע אותו בצורה משוערת.

אם נשוא התובענה היה נכס דלא-ניידים.

סעיף 7 - אם נשוא התובענה היה נכס דלא-ניידים, יש לכלול בכתב התובענה תיאור של הנכס הנתבע שבעזרתו אפשר לזהות את הנכס ולהבדילו מנכס אחר וזאת ע"י מתן פרטים על גבולות הנכס, ושטחו עד כמה שאפשר או ע"י ציון מספר שטר הרישום.

הצדדים לנציגים.

סעיף 8 - אם היה התובע או הנתבע מחזיקים בייפוי-כח מאת אדם אחר, עליהם לפרט בכתב התובענה את מהות היפוי כח וצורתו.

הזכויות המבוטאות על יסודות שונים.

9 - אם היו הזכויות שתובע אותם התובע מבוטאות על כמה עילות או היו מבוטאות על סיבות המוקמות על יסודות שונים ועצמאיים, יהא על התובע לפדש את העילות האלה או את הסיבות האלה בצורה ברורה ובהירה.

מוחר להגיש רשימת המסמכים.

10 - אם היה בידי התובע מסמכים התומכים בתובעתו (בשם היו ברשותו או אם היה ביכולתו להשיג אותם) יהא עליו להזכיר אותם בנספח לכתב התובעתה או יפרט אותה ללוח נספח כדי להציגם כראיה להוכחת תביעתו.

הגשת העתקים מכתבי התביעה.

11 - על התובע להגיש את כתב התביעה לבית המשפט עם מספר עותקים לפי מספר הנתבעים אלא אם אחד הנתבעים הסמיך נתבע אחר שיגן עליו ובמקרה כזה אין צורך להגיש עותק מהתובעתה למי שהסמיך מישהו אחר במקומו.

מסירת כתב התביעה לנתבע.

12 - יש למסור העתק מכתב התביעה לנתבע.

מחיקת התובעתה.

13 - בית המשפט רשאי להתליט על מחיקת התובעתה במקרים הבאים:

- (א) אין הכתב מראה עילת תביעה.
- (ב) שוויו של נושא התביעה רשום בחסר והתובע לא תיקן את כתב התביעה, למרות שנדרש ע"י בית המשפט לעשות זאת תוך הזמן שנקבע לכך

(ג) אם הסעד המבוקש הועדן תלוי בהסכמה של שני הצדדים, שולמה אגרה בלתי מספקת למרות שבית המשפט הורה לתובע להשלים את האגרה בתקופה שנקבעה לכך אך התובע לא מילא זאת.

פירוט נימוקים למחיקת התובענה.

סעיף 14 - אם בית המשפט החליט על מחיקת התובענה, יהא עליו לפרט את הנימוקים אשר חייבו את המחיקה.

התובענה אינה מונעת את הגשת התובענה מחדש.

סעיף 15 - מחיקת התובענה מכל סיבה מהסיבות שהוזכרו לעיל, אינו מונע את התובע כשלעצמו מלהגיש תובענה חדשה המבוססת על עילת התביעה עצמה.

דחיית התובענה על הסף במקרים מסויימים.

סעיף 16 - הנתבע רשאי בכל תביעה ובכל עת לאחר שנמסרה לו הזמנה לדין להגיש בקשה בכתב ובה יבקש שהתובענה נגדו תידחה על הסף על סמך אחד הנימוקים הבאים:

(א) בהיות התובענה מהווה מעשה בית דין

(ב) חוסר סמכות

(ג) התיישנות

או על סמך כל נימוק אחר שעל פיו סבור בית המשפט שניתן לדחות מלכתחילה את התובענה שאט החליט בית המשפט קבלת הבקשה תדחה התובענה בנוגע לנתבע.

הפרק השלישי

עורכי-דין.

כשרות פעולתם של עורכי-הדין.

סעיף 17 - (1) כל פעולה המותרת לצדדים לעשותה בבית המשפט רשאי לעשותה עורך-הדין אשר מונה על ידי

יפוי - כח ערוך כחוק אלא אם היה נוסח מפורש
בתיק כל שהוא הקובע אחרת.

(2) אם אחד מבעלי הדין היה שותפות חברה, אגודה או
גוף רשאי כל פקיד הנמנה על פקידי הנ"ל המוסמכים
כדין לפעול ככל אשר רשאים לעשותו בהתאם לחוק זה
אותה שותפות, חברה, אגודה או גוף.

מסירת המסמכים המשפטיים לעורכי-הדין.

סעיף 18 - כל מסמך משפטי שנמסר לעורך - דין, של כל צד
למשפט או לאחד מפקידי משרדו בעת המצאותו של
אותו פקיד במשרד, תחשב כמסירה חוקית אל הצד
המיוצג ע"י אותו עורך - דין.

בעל דין רשאי להחליף עורך-דינו.

סעיף 19 - (1) רשאי כל צד למשפט, והמיוצג ע"י עורך - דין
לפטר את עורך-דינו בכל שלב משלבי הדיון
בבית המשפט וזאת ע"י מסירת הודעה לבית
המשפט המתייחסת לפיטורין והמוצא העתק ממנה
לכל שאר בעלי הדין.

(2) עורך-הדין אינו רשאי להתפטר מהתובענה אלא
ברשות מבית המשפט.

הפרק הרביעי

המצאת כתבי בית-דין.

מסירת כתבי בית-דין.

סעיף 20 - אם הוציא בית המשפט כתב בית דין למסירה:

(א) תמסר לידי שליח בית המשפט כדי למסור אותה
כדין.

(ב) אם היה הצד שרוצים למסור לו את המסמך מתגורר
באזור השפוט של בית-משפט אחר, ישלחו מסמכי

ב-דין לאותו בית משפט כדי לבצע את מסירתם והחזרתם לבית המשפט שהוציא אותם כשמצורף להם דו"ח המפרט את הצעדים שננקטו לגבם.

אופן המסירה.

סעיף 21 - מסירת כתבי ב-דין תהיה ע"י מסירת העתק ממנה לצד שמעונינים להמציא לו אותם; ואם הנתבעים עלו על אחד יש למסור העתק לכל אחד מהם אלא אם נקבע נוסח אחר הקובע אחרת.

קביעת מורשה לקבלת כתבי ב-דין.

- סעיף 22 - (1) כל אדם רשאי למנות לו אדם אחר הגר באזור שפוטו של בית המשפט לשמש לו מורשה לקבלת כתבי ב-דין.
- (2) מינוי כאמור יכול שיהיה מיוחד או כללי וצריך שיהא מסמך בכתב שנחתם בידי המרשה בנוכחות ראש הפקידים המאשר את אמיתות החתימה; מסמך כנ"ל יוחזק ויישמר בתיק התובענה.

המסירה לשותפים

סעיף 23 - אם הוגשה התובענה נגד נתבעים אחדים בתור שותפים המוגשת על שם מקום עסקיהם יימסרו כתבי ב-דין לכל אחד מהם או לאותו אדם שהיה בעה המסירה אחראי על ניהול עבודת סניף השותפות או החברה, שנגדה הוגשה או נמסרו לידי האדם אשר היה אחראי על ניהול פעולות המשרד הראשי של אותה שותפות או חברה, בהתחשב עם תקנות אלה תחשב אותה, מסירה כמסירה שנמסרה כדין לשותפות או לחברה הנתבעת ואין נפקא מיניה אם היו חלק מהשותפים מחגוררים באזור שפוט בית המשפט או מחוצה לו.

המצאה לבעל הדין עצמו.

סעיף 24 - בהתחשב עם הוראות חוק זה, רצוי לבצע את המסירה לנתבע עצמו עד כמה שהדבר אפשרי.

המצאת המסירה למנהל עסקו של בעל הדין.

סעיף 25 - היתה התובענה בענין עסק או כל עבודה אחרת, והיא הוגשה נגד אדם שאינו מחגורר באזור השיפוט של בית המשפט המוציא כתב ב-דין רואים המצאת הכתב למנהל או למורשה, העוסק אותה שעה בעצמו מטעם האדם בהנהלת העסק או העבודה באותו אזור שפוט כהמצאה כדין.

המצאה באמצעות בן משפחה.

סעיף 26 - באין אפשרות להמציא את הנחבע עצמו, מותר להמציא את המסמכים במקום מגוריו של הנחבע לכל אחד מבני משפחתו הגרים עמו ושלפי מראית עין מלאו לו שמונה עשרה שנה.

התיימה על החזמנה לדין.

סעיף 27 - מי שהוצא לו כתב בי-דין, בתור נחבע או בתור מורשה או בתור אדם אחר הממלא מקומו של הנחבע יהיה חייב אותו נחבע או מורשה או האדם האחר הממלא את מקומו לחתום על עותק ממסמכי בי-דין המאשרת את ביצוע המסירה.

בתנאי שאם בית המשפט שוכנע כי הנחבע נמנע מלחתום יהא רשאי לתת החלטה כי המסירה בוצעה כדין.

המסירה כשאי אפשר לאתר את הנחבע.

סעיף 28 - אם לא איתר שליח בית המשפט אף על פי שפעל בשקידה סבירה - את הנחבע או את האדם שאפשר להמציא לו את הכתב כדין במקום הנחבע, הוא ידביק עותק מכתבי בי-דין שהיה עליו למסרה על הדלת החיצונית או במקום אחר נראה לעין בבית שבו היה הנחבע רגיל לגור או לעסוק ולאחר מכן יחזיר השליח את העותק המקורי לבית המשפט אשר הוציא אותו עם פירוט עובדות המקרה ואז יהא בית המשפט רשאי להצהיר שהכתב הומצא כראוי ע"י הדבקה כאמור.

המצאת המסירה ע"י פרסום.

סעיף 29 - (1) אם בית המשפט שוכנע כי אין תועלת לביצוע המסירה בהתאם לסדרי הדין כאמור לעיל מכל סיבה שהיא יהא רשאי לצוות על ביצוע המסירה בהתאם לפירוט הבא:

א. עותק ממסמכי בי-דין יודבק במקום בולט בבית המשפט ועותק אחר יודבק במקום בולט לעין במקום הידוע שהיה הבית האחרון שבו התגורר הנחבע או שבו הוא ניהל את עסקו אם היה לו מקום כזה, או

ב. תפורסם הודעה בעתון הרשמי או באחד מהעיתונים היומיים.

(2) אם הוציא בית המשפט החלטה על אופן המסירה יהא עליו - אף על פי שאוזכר בחוק זה - לקבוע בהחלטה עצמה את המועד שבו יהא על הנחבע להתייבב בפני בית המשפט, וכך להגיש כתב הגנתו אם היה

צורך בכך, הכל לפי הענין.

תאריך המסירה ואופן ביצועה.

סעיף 30 - בכל המקרים אשר בהם תבוצע המסירה לפי האופנים הקבועים בסעיפים הקודמים, יהא על שליח בית-המשפט לרשום על כתבי בי-דין המקוריים או על העתק מהם או בנספח שיצורף להם פירוט על תאריך המסירה ואופן ביצועה בהנאי שיעיד על כך אדם אחד לפחות וזאת מיד לאחר ביצוע המסירה.

המשך ההליכים בתובענה לאחר המסירה.

סעיף 31 - משהוזרו כתבי בי-דין לבית המשפט לאחר מסירתם בהתאם לאחת הצורות המפורטות בסעיפים הקודמים יש להמשיך את הדיון בתובענה אם ראה בית המשפט כי המסירה בוצעה כדין שאם לא כן יחליט בית המשפט על מסירה מחדש.

המצאה למוסדות.

סעיף 32 - בהתחשב עם הוראותיו של כל חוק הדן בהמצאת כתבי בי-דין, מותר להמציא כל מסמך בי-דין שניתן נגד אחת המועצות העירוניות או כל גוף אחר אל ראש העיריה או סגנו או נשיא אותו גוף או מזכיר אותו גוף או כל פקיד ראשי המועסק על ידי אותו גוף.

המצאה לקטין או לפסול דין.

סעיף 33 - היה הנתבע קטין או פסול דין, יומצאו כתבי בי-דין לידי אחד מהוריו או לאפוטרופסו.

המצאה לאסיר.

סעיף 34 - היה הנתבע עצור, ישלחו כתבי בי-דין אל הפקיד האחראי על מקום מעצרו כדי לבצע את מסירתם לאותו עציר.

המסירה לפקידי הממשלה וכהני דת.

סעיף 35 - (1) היה הנתבע פקיד ממשלתי או מועסק ע"י רשות מקומית, ראשי בית המשפט לשלוח את כתבי בי-דין למנהל המשרד או הלשכה אשר מועסק בהם אותו פקיד כדי שימציא לו את המסמכים.

(2) היה הנתבע כהן דת או חבר מסדר דתי, ראשי בית המשפט לשלוח את כתבי בי-דין אל ראש המסדר הדתי שאליו משתייך הנתבע כדי שימציא לו את המסמכים.

(3) אם היה הנתבע מועסק ע"י שותפות או חברה אשר חל עליהם חוק החברות, רשאי בית המשפט לשלוח את כתבי בי-דין למזכיר אותה שותפות או חברה או לכל אדם אחר המנהל את משרדה הרשום כדי לבצע את המסירה.

חובותיו של אדם שאליו נשלחים כתבי בי-דין.

- סעיף 36 - (1) כל אדם המקבל כתבי בי-דין או אם נשלחו אליו כדי לבצע את מסירתם בהתאם לחוק זה יהא עליו להמציאם כדין ולהחזירם כשהן חתומים בחתימתו עם פירוט מהאדם שהיה צריך לקבל את המסירה שבה הוא אשר את ביצוע המסירה; כתבי בי-דין הנמסרים בצורה זאת תחשב כי נמסרו כדין.
- (2) אם לא ניתן לבצע את המסירה מכל סיבה שהיא יוחזרו כתבי בי-דין לבית המשפט עם פירוט מתאים המסביר את עובדות הענין.

הפרק החמישי

ניסוח עילת התובענה ואיחודן.

התובענה תכיל מלוא התביעה.

סעיף 37 - תובענה תכיל את מלוא התביעה שהתובע זכאי לה בשל עילת התובענה.

איחוד עילות תובענה.

סעיף 38 - תובע רשאי לאחד בתובענה אחת כמה עילות, אלא אם נקבע אחרת.

תביעות של נציג חוקי או נגדו.

סעיף 39 - אין לצרף תביעות של-נציג חוקי או תביעות שתובע אותם היריב מאותו נציג חוקי ותביעות שהוא תובע אותם, או דורש אותם היריב ממנו, באופן אישי, אלא אם הטענה היא שתביעות אלה נתעוררו לענין אותו עובדן שלגביו הם תובעים או נתבעים בחזקת נציגים כאמור או שהן תביעות שהנציגים החוקיים זכאים להם או חבים בהן יחד עם האדם שאותו הם מיצגים.

הפרדת הדיון.

סעיף 40 - ראה בית המשפט כי אין דרך נוחה לדון יחד או לפסוק יחד בעילות שאוחדו בתובענה אחת רשאי הוא להורות על הפרדת הדיון או על דרך דיון אחרת שתראה לו כפי שיתליט.

התנגדות לאחוד שלא כדין.

סעיף 41 - טוען נתבע כי התובע איחד בתובענה אחת כמה עילות שאין זה נוח לפסוק בהן יחד, רשאי הוא לבקש צמצום התובענה לאותן עילות שאפשר לפסוק בהן בדרך נוחה ואם ראה בית המשפט שהבקשה סבירה רשאי הוא להורות על הוצאת עילות מכלל התובענה וכן להורות על התיקונים הנדרשים בכך.

הפרק השישי

הצדדים לדיון בתובענה.

צירוף תובעים.

סעיף 42 - מותר ליותר מאדם אחד להתאחד בתובענה אחת בתור תובעים אם הזכות שתובעים אותה היתה קשורה במעשה אחד או קבוצה אחת של פעולות, או המעשה נבע מעיסקה אחת או שרשרת אחת של עסקות; תובעים כנ"ל רשאים להתאחד אם הגישו תביעות נפרדות ולאחר מכן התברר כי מהעוררת בכל התביעות האלה בעיה משפטית אחת או עובדה אחת משותפת לכולם.

סמכות בית המשפט להחליט על פיצול הדיון.

סעיף 43 - רשאי בית המשפט לבקש מהתובעים לבחור להם את פיצול התביעה, באם יתברר לבית המשפט כי צירוף התובעים יש בו משום שבוש או השהיית הדיון; כמו כן רשאי בית המשפט, מיוזמתו הוא, להחליט על פיצול התביעות.

צירוף נתבעים.

סעיף 44 - מותר לצרף למעלה מאדם אחד בתור נתבעים בתביעה אחת, אם הזכות הנתבעת היתה קשורה במעשה אחד או קבוצה אחת של פעולות או שהמעשה נבע מעיסקה אחת או שרשרת אחת של עסקות; ומותר לצרפם יחד אם הוגשו נגדם תביעות נפרדות ולאחר מכן הוברר כי קיימת ביין כל התביעות האלה, בעיה משפטית אחת או עובדה משותפת ביניהם.

מתן פסק דין לחלק מבעלי הדיון.

סעיף 45 - בית המשפט יתן פסק-דין לטובת אחד התובעים או לחלק מהם אשר יוכיחו את זכותם בתביעה לחובת נתבע אחד או יותר, כל אחד לפי היקף ההוכחות שהתחייב בהם.

צירוף בעלי דין בתובענה אחת אשר אחריהם נובעת מהסכם אחד.

סעיף 46 - רשאי תובע לצרף לתובענה אחת כל אדם או בני אדם כל שהם אשר נושאים יחד או לחוד אחריהם הנובעת מהוזה אחד, צירוף זה יכול לביטול במיוחד את הצדדים לשטרות חוב לפי פקודה ושטרות חליפין.

הסמכה אחד התובעים או אחד הנתבעים בהמשכת הדיון
במקום יתר בעלי הדין.

סעיף 47 - (1) אם היו התובעים יותר מאדם אחד מותר לכל אחד מהם או יותר להסמיך את שאר התובעים להיות נוכח בדיון בבית המשפט ולנקוט בכל הפעולות וכל ההליכים המשפטיים; גם הנתבעים רשאים להסמיך נתבע אחד או יותר לעשות כנ"ל.

(2) ההסמכה כנ"ל חייבת להיות בכתב וחתומה ע"י הצד שממנו הוצאה ואשר תחתם בנוכחות מזכיר בית המשפט, ההסמכה הנ"ל תוחזק בתיק התבענה.

צרוף פוגע או אי צרוף.

סעיף 48 - לא תבוטל תובענה כל שהיא בגלל צרוף לא נכון או בגלל אי צרופו של צד כל שהוא; ובית המשפט ידון בצעיה השנויה במחלוקת בכל תובענה, עד כמה שזכויותיהם של הצדדים הניצבים לפניו בפועל.

הגשת תובענה בשם אדם שאינו התובע האמיתי.

סעיף 49 - אם הוגשה תובענה בשם אדם שאינו התובע האמיתי, או אם היה ספק כי התובענה הוגשה בשם התובע האמיתי, בתובענה, יהא בית המשפט רשאי לצרף אותו בתור תובע באם שוכנע בית המשפט כי התובענה הוגשה בטעות ובתום לב וכי היה מן הדין לעשות כן כדי להכריע בענין.

בית המשפט רשאי לצרף צד בתור נתבע.

סעיף 50 - (1) בכל שלב משלבי הדיון, רשאי בית המשפט, על סמך בקשה אחד הצדדים, ובהתאם לתנאים הנראים לבית המשפט כצודקים, להחליט על מחיקה שמו של צד כל שהוא, שנכלל שמו בתובענה, אם בתור תובע או בתור נתבע-שצורף ללא צורך או לצרף כל אדם אשר נוכחותו נראית חיונית - אם בתור תובע או בתור נתבע כדי שיתאפשר לבית המשפט לדון ולהכריע בכל הבעיות הכלולות בתובענה בצורה יעילה.

(2) לא יצורף אדם שהינו פסול - דין, בתובענה בתור תובע כל עוד שלא היה לו אפוטרופוס או בעל חסות ולא יצורף אדם לתובענה בתור אפוטרופוס או בתור בעל חסות במקום תובע, פסול דין, ללא הסכמתו של אותו אפוטרופוס או בעל החסות, הניתנת בכתב.

צירוף נתבע וחזון כתב התביעה.

לחקן את כתב התביעה בהתאם לצורך, כל עוד לא החליט בית המשפט אחרת, העתק מכתב התביעה המתוקן והזמנה לדין יימסרו לנתבע והעתק מהם יימסרו לנתבע המקורי אם ראה בית המשפט שיש צורך בכך.

בקשה לצירוף או מחיקת צדדים.

סעיף 52 - כל בקשה הקשורה בתוספת נתבע או מחיקת שמו או החלפתו יש להגיש על פי בקשה לפני התחלת הדיון או על פי בקשה בעל-פה, במהלך הדיון בחובענה.

הפרק השביעי

כתב הגנה, תביעה שכנגד וכתב התשובה.

ההגנה.

סעיף 53 - על הנתבע להגיש כתב הגנה תוך 15 יום מיום שנמסר לו כתב התביעה אלא אם החליט בית המשפט אחרת.

קיצוז ותביעה שכנגד.

סעיף 54 - נתבע רשאי להגיש נגד כל טענה מטענות התובע תביעה קיצוז או תביעה שכנגד. באם הקיצוז או הטענה שכנגד היו קשורים בתביעת פיצויים או לא; לקיצוז כנ"ל יהיה אותו תוקף של תביעה נגדית המאפשרת לבית המשפט לתת פסק-דין סופי בחובענה עצמה בכל הנוגע בטענות המקוריות והטענה הנגדית גם יחד.

ההכחשה המפורשת.

סעיף 55 - כל טענה בעובדה שבאה לידי ביטוי בכתב התביעה תחשב כמודים בה אלא אם הוכחשה בצורה מפורשת או מכללא או אם לא הזכיר היריב שאינו מודה בהם, ההוראות הנ"ל אינן חלות על הפסול דין. בתנאי שבית המשפט רשאי לבקש את הוכחת עובדות פל שהן באופן אחר אם הודו בהם בצורה הנ"ל.

הדרישה לפיצויים.

סעיף 56 - על אף האמור בסעיף הקודם, לא חהיה ההכחשה או ההגנה חיונית בכל הנוגע לסכום הפיצויים הנדרש, מאחר ופיצויים כאלה נחשבים תמיד כשנויים במחלוקת, אלא אם הודו בהם במפורש.

הדיון בתביעה הנגדית.

סעיף 57 - אם הוציא בית המשפט החלטה על מחיקת תביעת התובע יהא רשאי, אף על פי כן, להמשיך את הדיון בתביעה שכנגד.

התביעה הנגדית.

סעיף 58 - נתבע שברצונו להסתמך על נימוקים מספר כדי לתמוך בהגנתו או בתביעתו הנגדית, יהא תיב, עד כמה שאפשר להזכיר את אותם הנימוקים אם בהגנתו או בתביעתו הנגדית בצורה מפורטת ומפורשת.

פסק דין על היתרה.

סעיף 59 - אם נמצאה ליזכותו של הנתבע יתרה לאחז הוכחת התבעה שבנגד ועשיית הקיזוז, רשאי בית המשפט לפסוק לנתבע את היתרה או להעניק לו כל סעד אחר שהוא זכאי לו כפי שמחייב העניין.

הגשת נימוקים חדשים להגנה.

סעיף 60 - אם לאחר הגשת התביעה או לאחר הגשת כתב הגנה הכולל תביעה נגדית נתגלו נימוקים חדשים הנמנים על נימוקי ההגנה, רשאי כל צד אם היה תובע או נתבע, להעלות אותם נימוקים בכתב.

הגשת תשובה לכתב ההגנה.

סעיף 61 - (1) אם כתב ההגנה כלל תביעה נגדית, יהא על התובע להגיש תשובה על התביעה הנגדית חוך 15 יום!
או חוך החקופה שתקבע ע"י בית המשפט וזאת מיום שנמסר לו כתב ההגנה.

(2) אם כתב ההגנה לא כלל תביעה נגדית, זכאי התובע להגיש כתב תשובה חוך 15 יום מיום שנמסר לו כתב ההגנה, שאם לא עשה כן, יראו את כל הראיות העובדתיות והעיקריות המפורטות בכתב ההגנה, כאילו הוכחו והן שנויות במחלוקת.

(3) אסור להגיש כל טענה לאחר הגשת כתב התשובה אלא אם הרשה לכך בית המשפט ואז אין להגישם אלא בהתאם לאותם שיאשרו בעיני בית המשפט.

הפרק השמיני

כתבי הטענות בכלל.

כתבי הטענות.

סעיף 62 - כל כתבי הטענות המוגשות לבית המשפט תהיינה מועתקות בכתב ובדיו או מודפסות במכונת כתיבה על נייר לבן בגודל פוליו, אין לכתוב אלא בצד אחד של הדף בלבד עם השארת שוליים.

תכולת כתבי הטענות.

סעיף 63 - (1) כל כתב טענות יכלול:

א. מספר התביעה.

ב. נשוא התביעה וסוגה.

ג. התאריך שבו הוגש כתב הטענות.

(2) כל כתב טענות צריך להיות חתום ע"י הצד המוסר אותו או בא-כוחו.

צריך לציין בכתבי הטענות את העובדות החשובות.

סעיף 64 - כתב הטענות יכול תמצית של העובדות החשובות שהצד הטוען מסתמך עליהן בתביעתו או בהגנתו כפי שהעניין יחייב.

צריך לצרף את התרשים במשפטי הקרקעות.

סעיף 65 - אם הקרקע נשוא התביעה אינה רשומה במשרד רשם הקרקעות, יהא על האדם החובע כל זכות בקרקע, הנזיח לרישום, להגיש תרשים מאושר ממשרד הקרקעות והמידות כדי לתמוך בבקשתו אלא אם החליט בית המשפט אחרת. אם הקרקע היתה רשומה, רשאי בית המשפט לוותר על הצגת התרשים והוא יסתפק בהצגת נסח הרישום.

מסירת העתק מהתרשים לצד המתנגד.

סעיף 66 - בהתחשב על הוראות הסעיף הקודם, אם הוצג תרשים מאושר בהתאם למקובל במשפט התלוי ועומד בפני בית המשפט כדי לבסס את התביעה! יש למסור העתק מהתרשים לצד המתנגד לרישום הקרקע שצו"נו גבולותיה בתרשים, ואין נפקא מיניה באם ההתנגדות היתה קיימת על רישום כל הקרקע או על רישום חלק ממנה ובית המשפט, לכשיבוא לפסוק בתביעת רישום, רשאי ליתן את הצו אשר יישר בעיניו, בענין ההוצאות הכרוכות בהכנת התרשים באשורו ולמסירתו.

הגשת כתב טענות מפורט יותר.

סעיף 67 - בית המשפט רשאי בכל המקרים לצוות להגיש לו כתב הכולל פרטים נוספים בכל הנוגע במהות התביעה או ההגנה, בכל ענין שהוזכר בדיון בבית המשפט.

נימוקי ההגנה ומחן תשובה לכתבי הטענות.

סעיף 68 - על החובע והנתבע לפרט בכתבי הטענות את כל הנקודות אשר מהם אפשר להבין כי התביעה או התביעה הנגדית אינן קבילות וכך להזכיר את נימוקי ההגנה או את התשובה אשר אם לא יוזכרו בכתב הטענות בצורה שכזאת עלולים להפתיע את היריב או עלולים ליצור

שאלות הקשורות בעניינים עובדתיים שלא באו לידי ביטוי
בכתבי הטענות הקודמים כגון, תרמית, התישנות, זכוי,
פרעון החוב או מלוי ההתחייבות או שנתמלאו התנאים
המוכחים את הפרת החוק.

הזכרה נימוקים חדשים וטענות שאינן מהאימות לכתבי
הטענות הקודמים.

סעיף 69 - כתבי הטענות הנוספים לא יכללו כל נימוק תביעה
חדש, או לא יכלול כל טענה עובדתית שאינה תואמת
את הטענות הקודמות של הצד הטוען אותם אלא אם היו
מהסוג של תיקון כתבי טענות.

ההכחשה צריכה להיות מפורשת.

סעיף 70 - לא די לנתבע להכחיש בהגנתו בצורה כללית את הנימוקים
שטוענים להם בפרשת התביעה, ולא די לתובע להכחיש
בתשובתו בצורה כללית את הנימוקים שטוענים להם
בתביעה שכנגד אלא שכל צד חייב לדון במפורש בכל
טענה עובדתית שאינו מודה כאמיתותה.

הודאה בתוכנו של מסמך.

סעיף 71 - אם תוכנו של מסמך היה בבחינת חלק מהראיות העקריות
יש לפרט את נוסח אותו מסמך או את החלקים העיקריים
ממנו בכתב הטענות המיוחד לכך או לצרפם בו.

חוזה או קשר מכללא.

סעיף 72 - אם הייתה כוונת הטענה להצביע על קיומו של חוזה
או קשר בין הצדדים אשר יש מקום להסיק זאת מכללא
מתוך שורה של מכתבים או שיחות או מכמה נסיבות אחרות
די לטעון על קיומו של אותו חוזה או אותו קשר בתור
עובדה, ויש להסתפק בהצבעה על אותם מכתבים והנסיבות
האחרות בצורה כללית מבלי שיהא צורך לפרטם בצורה
מפורשת.

תיקון כתבי טענות.

סעיף 73 - בכל שלב משלבי ההליכים רשאי בית המשפט להרשות
לכל צד לתקן כתב טענותיו בתנאים הנראים לבית
המשפט בצודקים;

תיקונים אלה ייעשו עד כמה שיש צורך בהם, כדי
לברר את השאלות האמיתיות השנויות במחלוקת.

הגשת התיקונים ומסירתם.

סעיף 74 - אם הרשה בית המשפט לחקן כתב טענות, ולא קבע את המועד
להגשת התיקון, יש להגיש את כתב הטענות המתוקן תוך

תקופה של 15 יום, כשמצורפים אליו העתק או העתקים
הדרושים לצורך מסירה, ואם לא הוגש כתב הטענות
המתוקן תוך התקופה הנ"ל, לא ייזקק בית המשפט לאחר
מכן לכל תיקון אלא אם בית המשפט האריך את המועד
הנ"ל על פי בקשה שהוגשה עוד לפני תום התקופה הקבועה.

השובה לכתב הטענות המתוקן.

סעיף 75 - צד שתיקן את טענותיו לפי חוק זה, יהא זכאי הצד
האחר להשיב על כתב הטענות המתוקן תוך 15 יום מיום
המסירה או מיום שקבל את הכתב המתוקן אלא אם צוה
בית המשפט אחרת; אם לא הוגש הכתב המתוקן תוך הזמן
שנזכר לעיל, רואים אותו צד כאילו הוא סומך על
כתב טענתו המקורי בחשובה לאותו תיקון.

הפרק השביעי

אי הגשת כתב הגנה.

נחבע שלא הגיש כתב הגנה.

סעיף 76 - אם לא הגיש הנחבע כתב הגנתו תוך התקופה הקבועה
לכך, יקבע בית המשפט על פי בקשת התובע, מועד
לדיון בתביעה; התביעה תשמע ביום שנקבע לכך, בית
המשפט יוציא את פסק-דינו בהעדר הנחבע בהתאם לראיות
שהוגשו.

כשיש כמה נחבעים וחלקם לא הגישו כתב הגנה.

סעיף 77 - אם היו הנחבעים יותר מאדם אחד ואחד מהם או יותר
לא הגישו כתב הגנתם תוך התקופה הקבועה לכך, יימשך
הדיון נגד אותם נחבעים כפי שהוזכר בסעיף הקודם
ולאחר מכן ימשיך בית המשפט את הדיון בענין הנחבעים
אשר הגישו את כתב הגנתם בהתאם למקובל.

כשאינן טוענים בחשובה לתביעה נגדית.

סעיף 78 - נחבע שהגיש תביעה נגדית, והתובע אינו מגיש חשובה
לכך, ביום שנקבע לכך, יחולו על החובע אותן ההוראות
החלות לפי פרק זה כשהנחבע אינו מגיש כתב הגנה.

פגיעת תאריך לדיון במשפט.

סעיף 79 - לאחר הגשת כתב ההגנה או כתב ההגנה האחרון, ייקבע
המועד או התאריך לשמיעת הדיון ועל מזכירות בית
המשפט להודיע לצדדים על המועד על ידי, שליחת
הודעה בהתאם לכך.

הפרק העשירי

ההליכים בסדר דין מקוצר.

ההליכים בסדר-דין מקוצר.

סעיף 80 - כל המשפטים שבהם אין התובע מבקש אלא לגבות חוב או סכום כסף קצוב שהגיע לידי פרעון והמגיע מהנתבע והגובע מתוך:

(1) חוזה מפורש או מובן מכללו של דבר (כגון שטר חליפין, שטר חוב או צ'ק), או,

(2) התחייבות או חוזה בכתב הקובעים תשלום כסף קצוב; או

(3) ערבות כשהתביעה נגד החייב העיקרי היא בקשר לחוב או לסכום קצוב בלבד, יכול התובע להגישם ע"י הגשת כתב תביעה שמצויין עליה את הביטוי "סדר דין מקוצר" שבו יטען התובע כי לפי אמונתו אין מקום לטעון נגד התביעה והוא יבקש שלא לאפשר להתגונן.

המסירה בדבר ההליכים בסדר דין מקוצר.

סעיף 81 - משהוגשה פרשת תביעה בצרוף הערה כפי שהוזכר בסעיף הקודם, ימציא בית המשפט לנתבע העתק ממנה אם הזמנה לדין לשמיעת התביעה ביום שנקבע לכך.

הגשת בקשה למתן רשות להגן.

סעיף 82 - נתבע שקבל הזמנה כנ"ל, רשאי להגיש לבית המשפט בקשה, לפני היום הקבוע לשמיעת הדיון בתביעה, ובה הוא יציין כי יש לו הגנה לגופו של העניין והוא יבקש את דחיית המועד שנקבע כדי שיהיה בידו סיפק להגיש כתב הגנתו; אם החליט בית המשפט להעתר לבקשת הנתבע, ייקבע מועד אחר לשמיעת הדיון ותמסר לתובע הודעה על כך,

המקרים שבהם יוציא בית המשפט פסק-דין בהעדר הנתבע.

סעיף 83 - אם לא הגיש הנתבע בקשה בהתאם לסעיף הקודם ולא החייב בפני בית המשפט ביום הקבוע או אם הוא החיבב לאחר סרוב בית המשפט להענות לבקשתו, יטיל בית המשפט על התובע להוכיח את תביעתו ולאחר מכן ימשיך בדיון בהתאם למקובל.

מתן פסק דין על חלק מהתביעה ומתן רשות להגן על החלק הנותר.

סעיף 84 - אם הודה הנתבע בחלק מטענות התובע יהא התובע זכאי לקבל פסק-דין לאלתר על אותו חלק ולאחר מכן יישמעו טענות הצדדים בכל הנוגע לחלק שנותר.

ה פ ר ק ה א א ח ד ע ש ר

ה ע י ק ו ל - ה ז מ נ י

העיקול הזמני

- סעיף 85 - (1) התובע רשאי, לפני הגשת התובענה או בעת הגשתה, או במשך הדיון בה, לבקש מבית המשפט להטיל עקול זמני על נכסי הנתבע דניידי ודלא - ניידי, וכך נכסיו הנמצאים בידי צד ג עד לסיום התובענה וזאת על סמך המסמכים והראיות הנמצאים ברשותו.
- (2) בית המשפט יטיל את העקול על פי בקשה להטלת העיקול כשהיא נחמכת כערוכה המבטיחה לשפות את האדם שנגדו הוצא העקול, בעד כל נזק שעלול להגרם לו אם יחברר שמבקש העקול לא היה זכאי לקבל את הסעד.
- (3) בבקשה להטלת עקול על נכס מסוים, יש צורך שהחוב יהיה סכום קצוב והגיע זמן פרעונו ואינו מוחנה בתנאי; אם סכום החוב היה בלתי ידוע, יקבע בית המשפט בהחלטתו את גובה החוב על פי הערכה.

הנכסים שאסור לעקלם.

- סעיף 86 - הנכסים הבאים להלן לא יעוקלו:
- 1 - מערכות בגדים, מיטות וכלי מיטה החיוניים לחייב ובני משפחתו.
  - 2 - בית המגורים החיוני לחייב ולבני משפחתו
  - 3 - כלי מטבח וכלי האוכל החיוניים לחייב ולבני משפחתו
  - 4 - ספרים, מכשירים, רהיטים, והציוד הדרוש לחייב כדי לנהל את משלוה ידו או את מקצועו.
  - 5 - כמות המזון שיש בה כדי להספיק לחייב ולבני משפחתו וכך כמות הזרעים המספיקים לזריעת הקרקע שהיה רגיל לזרוע החייב אם הוא היה חקלאי.
  - 6 - הבהמות הדרושות לעיבודו החקלאי ולפרנסתו של החייב אם הוא היה חקלאי.
  - 7 - כמות המספוא לבעלי החיים שאין להטיל עליהם עיקול היא הכמות המספקת למשך תקופה שלא תעבור את עונת הקציר.

- 8 - מדים רשמיים של פקידי הממשלה וצרכיהם הרשמיים האחרים.
- 9 - הדברים הדרושים כחשמישי קדושה שיש בהם צורך לקיום הפילות.
- 10 - חלק מהתוצרת המגיעה לממשלה באם היה קציר או קטיף או לא.
- 11 - נכסים ודברים שבבעלות הממשלה או המיוחדים לעיריות באם היו נכסי דניילי או דלא - ניידים.
- 12 - המזונות
- 13 - משכורות הפקידים אלא אם העקול היה בגלל מזונות

הממונה על העיקול יבצע את החלטת העיקול.

סעיף 87 - הממונה על העיקול אשר מונה ע"י בית המשפט למטרה זאת, ילווה ע"י שני עדים שאין להם קשר עם התובע והנתבע, יבצע את פעולות העקול בנוכחות העדים הנ"ל, ולאחר סיום העקול יערוך פרטיכל שבו יפרט את הנכסים והדברים שעליהם הטיל את העקול, סוגם וערכם אפילו על פי הערכה, והוא יציין את כל הפעולות אשר עשה על מנת להטיל את העקול. הפרטיכל ייחתם ע"י הממונה על העקול והנוכחים ויוגש לבית המשפט.

הפקדת הנכסים המעוקלים בידי נאמן.

סעיף 88 - בית המשפט רשאי להפקיד את הדברים והנכסים המעוקלים המטלטלין - בידי הנאמן כדי שישמור עליהם או ינהל אותם עד לתוצאות המשפט.

אחריות צד ג'.

סעיף 89 - אם בידי צד ג' כספים, נכסים, או דברים אחרים השייכים לחייב, יש למסור הודעה על כך לצד ג' בדבר החלטת העיקול שבה יפנו את תשומת לבו לכך כי החל מהרגע שבו נמסרו לידיו מסמפי העיקול, יהא עליו שלא למסור לחייב כל דבר מהנכסים המעוקלים וכן יהא עליו להגיש לבית המשפט, במשך שמונה ימים, הצהרה שבה הוא יציין את סכום הכסף או סוג הנכסים והדברים האחרים השייכים לחייב ואשר נמצאים בידיו, על צד ג' לפרט את מהות הנכסים שבידיו, את סוגם ומספרם עד כמה שאפשר ויהא עליו למסור אותם לבית המשפט או לכל אדם אחר כפי שיצווה לעשות כך.

הגשת תובענה נגד צד ג'.

סעיף 90 - אם צד ג' טען כי אין בידיו כספים או נכסים ששייכים לחייב או אם הוא לא המציא לבית המשפט הצהרה כנ"ל יהא זכאי הנושה להגיש נגד צד ג' תביעה בבית המשפט המוסמך ולהוכיח את תביעתו ולהייבן בסכום החוב.

אחריות צד ג'.

סעיף 91 - אם מסר צד ג' לידי החייב או לכל אדם אחר דבר מה מהכספים או הנכסים אשר ננקבו במסמכי העקול יחוייב תמורתם ויהיה זכאי לאחר מכן לחזור ולקבלם מאותו אדם שנמסרו לו קודם לכן.

הודעת צד ג' תמסר לידי הנושה.

סעיף 92 - העתק מאושר מהצהרה המוגשת ע"י צד ג' תמסר לידי הנושה, בין שהצהרה כללה את הודאה בדבר המצאותו של רכוש החייב ובין שלא נמצא בידי צד ג' רכוש, אין צורך להזמין את צד ג' להיות נוכח בדיון בבית המשפט בתביעה המקורית המתנהלת בין התובע והנתבע אם הצהרת צד ג' כללה הודאה אלא אם ראה בית המשפט שנוכחותו חיונית והחליט על הזמנתו.

צד ג' ימסור את המסמכים לבית המשפט

סעיף 93 - אם הכחיש צד ג' שנמצאים בידו נכסים השייכים לנתבע, והוא התנגד להטלת העקול כולו או מקצתו בטענה כי הוא מסר אותם הנכסים בידי הנתבע או שהוא שלם את החוב לפני העקול יהא אז על צד ג' למסור לבית המשפט - בתור פקדון - כל מה שנמצא בידו ממסמכים ואסמכתאות המוכיחות את ימיהימנות הכחשתו והוא יגישם יחד עם כתב טענותיו אשר יערכו בהקשר לעניין ויגיש אותן לבית המשפט.

מתן החלטה בדבר אשור העיקול.

סעיף 94 - אם הוכיח התובע את תביעתו המקורית יחליט בית המשפט בעת מתן פסק דינו בתביעה המקורית לאשר את העיקול; ואם טען צד ג' כי מגיע לזכותו חוב מאת האדם שנגדו הוצא צו העיקול, והוכיח זאת יפסוק בית המשפט לזכותו ביחד עם התביעה המקורית.

עיקול נכסי דלא ניידים.

סעיף 95 - העקול על נכסי דלא - ניידים יבוצע ע"י רישום הערת עיקול על רישומם בפנקסי הרישום, ועל כן יש למסור הודעה למשרד רשם הקרקעות ע"י מסירת העתק מהחלטת העקול כדי שתרשם ההודעה על הרישום הנ"ל, על סמך רישום ההערה הנ"ל, יהא מנוע בעל נכסי הדלא - ניידים שעוקלו מלמכור אותם, ולעשות בהם כל עסקה ולא יוסר העקול כנ"ל אלא על פי החלטה ביח המשפט.
הגשת תובענה לאחר העקול.

סעיף 96 - אם הוטל העקול לפני הגשת התובענה, יהא על מבקש הטלת העקול להגיש את תביעתו על מנת להוכיח את זכותו תוך 8 ימים מיום ההחלטה בדבר הטלת העיקול, מסירת כתבי הטענות והודעה על הדיון, יבוצעו לצדדים וגם לצד ג' בהתאם להוראות חוק זה. אם לא תוגש התובענה תוך החקופה הנזכרת, יהא העיקול בטל.

מנוי כונס נכסים.

סעיף 97 - (1) בכל ענין שלפיו תוגש בקשה למנוי, נאמן או כונס נכסים או אם הוחלט באותו ענין הטלת עיקול על נכסים והוגשה בקשה למנוי כונס נכסים על אותו נכס רשאי ביח המשפט אם נראה לו הדבר לצודק להחליט כדלקמן:

- א. מנוי כונס נכסים על אותו נכס בין אם הוגשה הבקשה לפני מתן החלטת העיקול או לאחריה.
- ב. סילוק ידי כל אדם מלהשתמש ולנזהל את הנכס או לקבלו תחת משמרתו.
- ג. מסירת הנכס לידי כונס הנכסים או לשים אותו ברשותו או תחת ניהולו.
- ד. להעניק לכונס את כל הסמכויות או חלק מהם אשר זכאי בעל הרכוש לעשותם בעצמו.

(2) על בית המשפט, לפני שיתן את החלטתו בדבר מנוי כונס הנכסים, להביא בחשבון את סכום החוב שהמבקש תובע מנוי כונס נכסים עליו וכן יביא בחשבון את סכום החוב אשר תובע אותו מגיש הבקשה יחד עם ההוצאות העלולות להתווסף עליהם בגלל מנוי כונס הנכסים.

שכר טרחה הנאמן או כונס הנכסים.

סעיף 98 - בית המשפט יקבע את הסכום שיש לשלמו לנאמן או לכונס הנכסים כשכר טרחה בעד שירותיו והוא יקבע את צורת התשלום ואת הצד שעליו לשלם.

אי מילוי התפקידים המוטלים על הנאמן או כונס הנכסים.

סעיף 99 - על הנאמן או כונס הנכסים להמציא את הערובה המתאימה אשר יראה לבית המשפט שעל פיה יחייב.

1 - הגשת חשבון בעד כל סכום אשר יקבלו במועדים ובאופן אשר יצווה עליהם בית המשפט.

2 - לשלם את הסכומים הנגבים על ידו בהתאם להוראות בית המשפט.

3 - הוא יהא אחראי בעד כל הפסד שייגרם לנכסים כתוצאה ממחדלו המכוון או בגלל רשלנותו החמורה.

מילוי התפקידים המוטלים על הנאמן או כונס-הנכסים.

סעיף 100 - אם:

1 - לא הגיש הנאמן או כונס הנכסים את חשבונותיו במועד ובצורה שנקבעה ע"י בית המשפט או ..

2 - לא שילם את הסכום המגיע ממנו בהתאם להוראות בית המשפט, או ..

3 - גרם להפסד בנכסים בגין מחדלו המכוון או רשלנותו החמורה,

רשאי בית המשפט לצוות על הטלת עיקול על נכסיו וכן למכרם בתנאי שינוכה מהם כל הסכום שיוכח שהיה עליו לשלמו יחד עם ההפסד שנגרם על ידו ואת היתרה תשולם לו לאחר מכן.

עיכוב יציאתם מהארץ של הצדדים.

סעיף 101 - אם שוכנע בית המשפט על סמך ראיות שהוגשו לפניו כי הנחבע, או התובע שהוגשה נגדו חביעה שכנגד, הוציא את כל נכסיו או הבריח אותם מחוץ לממלכה הירדנית ההאשמית, והוא עומד לעזוב את הממלכה וזאת מתוך כוונה לגרום עיכוב לצד שכנגד או להתחמק

מביצוע כל החלטה שעלולה להנתן נגדו - רשאי
אותו בית משפט להוציא צו נגד אותו צד ובו
יצווה עליו להתייצב לפני בית המשפט מיד כדי
שיביא דינמק מדוע לא יתן ערבות שבה יתחייב
לשלם כל סכום שייפסק נגדו משלא עשה כן, או
אם נמנע מלהגיש את הערבות, יתן בית המשפט
צו עיכוב יציאה מהארץ עד לסיום ההליכים
בתביעה.

הפרק השנים עשר גילוי מסמכים ועיון בהם

גילוי המסמכים

סעיף 102 - בית המשפט זכאי לצוות על כל צד מהצדדים
שיציג את המסמכים הקשורים בכל ענין הקשור
בנשוא הדיון בתביעה אם המסמך היה בחזקתו
או ברשותו; משהוצגו המסמכים הנ"ל, רשאי
בית המשפט לעשות בהם כפי שיראה בעיניו
כצודק.

העיון במסמכים המוזכרים בכתבי הטענות.

סעיף 103 - כל בעל דין זכאי לדרוש מבית המשפט לשלוח
הודעה לצד שכנגד שבה יבקש ממנו להציג כל
מסמך שהוזכר בכתב טענותיו, באם לא הגיש
עותק ממנו וזאת כדי לאפשר למבקש לעיין
במסמך ולאפשר לו לבקש העתק ממנו; צד
במשפט שלא נעתר להודעה, לא יהא זכאי
יותר להציג אותו מסמך כראיה באותה תביעה
אלא אם שכנע את בית המשפט על קיום סיבה
או הצטרפות מספקת שהביאה לאי ציות להודעה.

מועד העיון במסמכים לאחר הגשת ההודעה.

סעיף 104 - על הצד שקבל את ההודעה כאמור בסעיף הקודם
להמציא תוך 7 ימים מיום שנמסרה לו ההודעה,
לצד שכנגד הודעת תשובה שבה יקבע מועד -
שלא יעלה על 7 ימים מיום מסירת ההודעה -

ובה יאפשר למבקש לעיין במסמכים או כל מסמך אשר אינו מתנגד להציגו מתוכו וזאת אם במשרדו של עורך דינו או בכל מקום אחר; אם המסמכים היו פנקסי בנק או פנקסי חשבונות אחרים או פנקסים הנהוגים בכל משלוח יד או מסחר יש לכלול בתוך ההודעה הוראה המצביעה על המקום שאפשר לעיין במסמכים במקום השמורים בו בדרך כלל וכן לפרט את מהות המסמכים אשר מתנגדים להציגם עם פירוש הנימוקים אשר מסתמכים עליהם:

אין בסעיף זה כדי למנוע מכל אדם שנתבקש לאפשר את העיון בפנקסי בנק מלספק לאותו אדם, אשר שלח את ההודעה, העתק מרישום אותם פנקסים כשהוא מאושר ע"י מנהל אותו בנק או מנהל הסניף שבהם מוחזקים אותם פנקסים כתחליף למתן האפשרות לעיין בפנקסים עצמם.

מתן החלטה בדבר העיון במסמכים

סעיף 105 - אם הפר צד, אשר נמסרה לו הודעה כאמור בסעיף 103 מחוק זה, מלציות על פי אותה הודעה רשאי בית המשפט על פי בקשת הצד המעוניין לעיין במסמכים - לתת החלטה המחייבת את העיון בהם במקום ובאופן הנראים לבית המשפט והוא זכאי להמנע מלהוציא החלטה כוזבת אם נראה לו שמתן החלטה אינו חיוני כדי לפסוק במשפט על מנת לחסוך הוצאות.

העיון במסמכים שלא הוזכרו בכתבי הטענות

סעיף 106 - אם ביקש צד למשפט לעיין במסמכים הנמצאים ברשותו של הצד שכנגד או אם היו ברשותו ולא התיחס אליהם בכתב טענותיו, הוא חייב לפרט את המסמכים שזכאי לעיין בהם; בית המשפט רשאי לסרב למתן החלטה בדבר העיון במסמכים האלה אם הוא ראה שאין זה חיוני כדי לפסוק בתביעה או כדי לחסוך בהוצאות.

העותקים המאושרים

סעיף 107 - אם הוגשה בקשה לעיון בפנקסים בנקאיים או פנקסים מסחריים רשאי בית המשפט לצוות על הגשת עותק מכל רישום הנמצאים במסמכים, כתחליף למתן החלטה בדבר העיון בפנקסים המקוריים, ההעתק חייב להיות מאושר על ידי מנהל הבנק או על ידי האדם האחראי בעצם בתנאי שיש להעיר על כל מחיקה או שנוי או מלוי

בין השורות, אולם אף על פי שהוגשו העתקים
כאמור רשאי בית המשפט לצוות על מתן האפשרות
לעייין בפנקסים אשר מהם נחקבל ההעתק.

טענות הסיון

סעיף 108 - אם הוגשה בקשה למתן החלטה לעיין במסמך כל שהוא
ונטענה טענת הסיון לגבי אותו מסמך, זכאי
בית המשפט לבדוק את המסמך המבוקש כדי לעמוד
על אמיתות טענת החסיון, יחד עם זאת אין בסעיף
זה כדי לגרוע מכל זכות מהזכויות המוענקות לפי
המשפט בדבר סרוב הצגת מסמך כל שהוא שנדרשה
הצגתו.

אי ציות לצו בדבר גלוי מסמכים

סעיף 109 - אם הפר צד כל שהוא מלציית להחלטת שניתנה אודות
החובה להענות לגלוי המסמך או בדבר החרת העיון
בו, כשהצד המבקש היה התובע, הפרה זו מצד התובע
מסכנת את התביעה ועלולה לגרום למחיקתה בהנחה
שקיים פגם במעקב אחרי התביעה; אם הצד המפר
היה הנתבע תהא הגנתו נתונה למחיקה - באם הוגש
כתב הגנה - בית המשפט יתן את החלטתו בדבר
מחיקת ההגנה על סמך בקשת הצד שביקש את העיון
באותו מסמך.

הצגת המסמכים בתביעות המוגשות נגד הממשלה.

סעיף 110 - אין בפרק זה כדי לחייב את אלנאייב אלעאם או
כל פקיד אחר מפקידי הממשלה בדבר הצגת כל מסמך
בכל תביעה שתוגש נגד הממשלה או נגד כל משרד
ממשרדיה או נגד כל פקיד מפקידיה בנוגע לכל מעשה
שעשה בתוקף תפקידו הרשמי, אולם רשאי בית המשפט
בהתחשב עם הוראות סעיף זה - לצוות על כל פקיד
מפקידי הממשלה להכין ולמסור לצד שכנגד רשימה
של המסמכים הקשורים בבטיות נשוא הדיון ואשר
נמצאים בידי כל משרד ממשרדי הממשלה או אשר
נמצאים ברשות או בידי אחד ממשרדיה אלא אם
היו אותם מסמכים אשר אודותיהם הוציא ראש השרים
תעודה תחומה על ידו המצביעה כי גלויים נוגד
את טובת הצבור.

ה פ ר ק ה ש ל ו ש ע ש ר

ה ז מ נ ת ע ד י ם

הזמנת עדים למתן עדות או להצגת מסמך.

סעיף 111 - בהתחשב עם הוראות חוק הראיות רשאי כל אחד מהצדדים בכל עת לאחר הגשת התובענה לבקש מבית המשפט לצוות על משלוח הודעות לאנשים אשר יידרשו להתייצב כדי לתת עדות או כדי להציג מסמכים.

הוצאות העדים

סעיף 112 - אם התייצב אדם כל שהוא בפני בית המשפט בהענות לבקשה אחד הצדדים על פניה לתת עדות, רשאי בית המשפט לצוות על תשלום הוצאות נסיעותיו עם הוצאות אחרות בממוצע שלא יעלה על הממוצע המפורט בתוספת לחוק זה בהתחשב עם הסקטור אשר מיוחס בית המשפט אליו ואין נפקא מיניה אם אותו אדם נתן את העדות או לא.

הפקדה שכר העדים לקופת בית המשפט בעת הגשת הבקשה להזמנת עדים.

סעיף 113 - על הצד אשר מבקש הוצאות הזמנה לעדים, להפקיד לקופת בית המשפט לפני הוצאת ההזמנה לעדים ותוך התקופה שתקבע ע"י בית המשפט, סכום כסף הנראה לבית המשפט שיש בו כדי להספיק לתשלום הוצאות הנסיעה והוצאות אחרות אשר ישא בהם העד בבואו הלך וחזור.

אם הסכום המופקד אינו מספיק

סעיף 114 - (1) אם התברר לבית המשפט, כי הסכום ששולם אינו מספיק כדי לכסות את הוצאות העד - ולפנות אותו רשאי הוא להחליט על תשלום כל סכום אחר שיש בו כדי לכסות הוצאות אלה. החלטה זו ניתנת לביצוע במשרד ההוצאה לפועל אם לא ישולם הסכום מיד.

(2) אם הנסיבות היו מחייבות שהעד יישאר יותר מיום אחד רשאי בית המשפט לצוות על האדם אשר ביקש את הוצאת ההזמנה לדין לשלם בבית המשפט בנוסף למה שהפקיד קודם לכן, סכום נוסף שיש

כדי לכסות את הוצאות העד בעד התקופה
שנשאר בה.

ציון מועד ההופעה ומטרתה.

סעיף 115 - בהזמנה לדין יש לציין את המועד והמקום אשר
לפיהם יתייצב העד ויש לפרט בהזמנה אם מטרת
ההופעה היא מתן עדות או הצגת מסמך או שניהם
יחד. ויש לציין המפורט את תיאור המסמך שנדרש
להציגו.

מסירת ההזמנה לדין.

סעיף 116 - הודעה לעדים אשר תוצא בהתאם לפרק זה תמסר
בהתאם לסדר המקובל במסירת ההזמנה לדין הנשלחת
לצדדים עד כמה שאפשר.

הטלת קנס על אי ציות להזמנה.

סעיף 117 - (1) כל אדם שנמסרה לידו הודעה למתן עדות או
להצגת מסמך, חייב להתייצב לפני בית המשפט
במועד ובמקום שנקבעו באותה הודעה ואם לא
יעשה כן, והיה לפי דעת בית המשפט כי מתן
העדות או הצגת המסמך הוא דבר חיוני לבירור
החובענה וכי לא היה לאותו העד צידוק חוקי
לאי הופעתו או הוא נמנע מלקבל את המסירה
במתכוון, רשאי בית המשפט להוציא צו הבאה
נגד אותו אדם שבו תכלול הוראה המסמיכה את
המשטרה לשחררו בערבות.

(2) אם הובא העד ולא השתכנע בית המשפט בצידוקו
יחא רשאי בית המשפט להטיל על העד קנס שלא
יעלה על 5 דינרים ובמקרה שלא ישלם את הקנס
רשאי בית המשפט להטיל עליו עונש מאסר שלא
יעלה על שבוע ימים. החלטה כזאת היא סופית.

סיום עדות העד.

סעיף 118 - העד זכאי ללכת לדרכו לאחר מתן עדותו אלא אם
נצטווה על ידי בית המשפט להשאר ואם הוא עזב
את בית המשפט בנגוד להוראת בית המשפט מבלי
שתהיה לו סיבה חוקית לכך, יש להטיל עליו את
הוראות הסעיף הקודם.

שחרור העד שאין ביכולתו להעיד.

סעיף 119 - אם הובא העד ביום הקבוע לבית המשפט ולא היה באפשרותו לתת את העדות או להציג את המסמך כפי שנתבקש לעשות כן בצו ההבאה כתוצאה מהעדרות הצד שביקש את הזמנתו, ישחרר בית המשפט את העד הנ"ל וחמסר לו הודעה על המועד שנקבע למשפט.

הסמכות לגביית עדות מאולתרת.

סעיף 120 = (1) אם העד עומד לעזוב את הממלכה הירדנית ההאשמית או אם הוא ביקש מטעם אחר ששפנע את בית המשפט כי יש חובה לגביית עדותו לאלתר, ושאי בית המשפט - על פי בקשת אחד הצדדים או על פי בקשת העד עצמו לגבות את עדותו.

(2) חמסר לידי הצדדים הודעה על המועד הקבוע לשמיעת עדותו של העד האמור לפני המועד הקבוע במשך התקופה הנראית כסבירה לבית המשפט.

(3) תגבה עדותו של עד כנ"ל באותה דרך המקובלת לגביית העדויות בבתי המשפט בדלתות פתוחות עדות כזו, תוקרא בבית המשפט בעת שמיעת הדיון והיא תחשב כאילו נגבתה בבית המשפט, בדלתיים פתוחות. והיא תענה לכל המטרות.

(4) אם הוגשה התנגדות על אחת השאלות תרשם אותה שאלה וההתנגדות עליה בגוף הפרטיכל, יחד עם כל טענה הנטענת כדי לתמוך בהתנגדות או כדי להזים אותה ותרשם התשובה לאותה טענה; ההחלטה בנוגע לקבלת התשובה או דחייתה יהא מסמכותו של בית המשפט בעת הדיון בחובענה.

ה פ ר ק - ה א ר ב ע - ע ש ר

פסילתם של שופטים.

הסיבות לפסילת שופט

סעיף 121 - השופט מצווה להמנע מלשבת בישיבות הדיון בחובענה, וממתן פסק דין בה אף על פי שלא נתבקש ע"י אחד הצדדים שיפסול את עצמו;

1. אם היה לו ענין כספי הקשור במישרין באותה חובענה או בגללה.
2. אם הוא היה אחד האבות או צאצאי אחד היריבים

- או אם היה לו קרבה או קשר משפחתי עם אחד היריבים מהסוג השני ובשלישי.
3. אם היה יריבות בינו לבין אחד היריבים.
  4. שהיה לו תביעה עם אחד היריבים כל עוד והתובענה הייתה חלויה ועומדת לפניו.
  5. אם הוא הביע את דעתו קודם לכן בתובענה אם בתור שופט, נציג אלניאבה, בורר או מיופה כח.

השופט ימסור הודעה לנשיא בית המשפט על פסילת עצמו.

סעיף 122 - בעת אירוע אחת מחמשת הסיבות המפורטות בסעיף הקודם, יהא על השופט להודיע לשופטי ההרכב או לנשיא בית המשפט על הסיבה להחלטתו ולאחר שנרשמה הסיבה בפרטיכל מיוחד שיישמר בבית המשפט יתפטר מלדון בתובענה.

בקשה לפסילת שופט.

סעיף 123 - הבקשה לפסילת שופט תהא על פי בקשה שתוגש לנשיא בית המשפט לערכאה ראשונה - אם השופט שרוצים לפסול אותו היה שופט שלום - או אחד משופטי בית המשפט לערכאה ראשונה או אל נשיא בית המשפט לערעורים - אם היה השופט בבית המשפט לערעורים - או נשיא בית המשפט לערכאה ראשונה או אל נשיא בית המשפט לקסציה, אם הוא היה שופט אותו בית משפט או אם היה נשיא בית המשפט לערעורים, הבקשה לפסילת שופט לא תתקבל אלא אם הוגשה לפני שהתחיל הדיון בתובענה - אם המבקש היה התובע - ולפני תחילת המשפט - אם המבקש היה הנתבע אלא אם נוצר גורם הפסילה כתוצאה מאירוע שאירע לאחר שהתחיל בתובענה או המשפט, בתנאי שבקשת הפסילה תוגש בישיבה הראשונה שנערכה לאחר אירוע אותו מקרה.

הגשת הוכחות וסכום הפיקדון.

סעיף 124 - יש לכלול בבקשת הפסילה את סיבת הפסילה וכן את אמצעי ההוכחה יש לצרף לבקשה את כל אמצעי ההוכחה כגון מסמכים תומכים בבקשה יחד עם קבלה המעידה כי המבקש הפקיד בקופת בית המשפט 5 דינרים - אם השופט שמבקשים לפסלו היה שופט שלום או שופט בית משפט לערכאה ראשונה - 10 דינרים אם הדיון היה בערעור - ו 20 דינרים אם היה שופט נמנה על בית המשפט לקסציה.

השופט יעיין בבקשת הפסילה.

סעיף 125 - הנשיא יודיע לשופט, שמבקשים את פסילתו, ע"י מסירת העתק מאושר מבקשה הפסילה ולאחר קבלת חשבתו על כך יחליט בית המשפט - ללא נוכחות הצדדים והשופט שדורשים את פסילתו - על הצדדים הנראים לו ביחס לאותה תשובה.

קביעת המועד לדיון בבקשה.

סעיף 126 - אם החבר לבית המשפט אשר בפניו הוגשה בקשת הפסילה כי הסיבות אשר נטענו ע"י המבקש הן בדין יסודם או שלא השיב עליהן השופט שביקשו לפסלו, במועד אשר נקבע לכך, יקבע בית המשפט מועד לדיון בבקשה הנ"ל בנוכחות הצדדים ללא השתתפות השופט שביקשו לפסלו, והוא יכריע בבקשה בהתאם לסדר הדין; אם הוכח לבית המשפט על המצאותה של סיבה מסיבות הפסילה יחליט על פסילת השופט מלדון בתובענה שאם לא כך הוא יחליט על דחיית הבקשה לפסילה וחילוט סכום הפקדון וכן לקבוע שהשופט - שבקשו לפסלו רשאי לדון במשפט ולהכריע בענין.

ערעור על החלטת הפסילה, והגשת הבקשה לקסציה עליו יחד עם פסק דין שניתן בתביעה עצמה.

סעיף 127 - אם החליט בית המשפט על דחיית בקשת הפסילה יהא רשאי המבקש לערער על ההחלטה וכן להגיש בקשה לקסציה על ההחלטה יחד עם הערעור על פסק הדין שניתן בתובענה עצמה.

ה פ ר ק - ה ח מ ש ה - ע ש ר

דחיית מועד הדיון ומחיקת התובענה.

דחיית המשפט

- סעיף 128 - (1) רשאי בית המשפט לדהות את המשפט מדי פעם בפעם והוא רשאי להחליט על הדיון במשפט במקום אחר הנמצא בחוץ תחום סמכותו אם נראה לו כמתאים הדבר, לשם עשיית צדק, ובמקרים כאלה ירשום בית המשפט את הנימוקים שנראו לו כדי לעשות כן.
- (2) אם לא נדחה המשפט למועד בלתי קבוע יהא על בית המשפט לקבוע מועד להמשכת הדיון בתובענה.
- (3) אם נדחה הדיון למועד בלתי קבוע, רשאי כל אחד מהצדדים לבקש קביעת מועד לדיון במשפט ולצרפו לרשימת המשפטים הקבועים.

בקשה לקביעת מועד של משפט שנדחה ללא קביעת
תאריך.

סעיף 129 - אם נדחה משפט למועד בלתי קבוע ולא הגיש אחד
הצדדים תוך 6 חודשים מיום מתן הדחיה, בקשה
להמשכת הדיון רשאי בית המשפט לשלוח להם הודעה
שבה יבקש מהם לפרט את הנימוקים המונעים את ביטול
התובענה; ואם לא נתן אותו צד פרטים המשכנעים
את בית המשפט תוצא החלטה על מחיקת התובענה.

אי המשכת תביעה או תביעה שכנגד.

סעיף 130 - רשאים התובע או הנתבע, בתביעה שכנגד לבקש בכל
עת את מחיקת תביעתו נגד כל אחד מהצדדים האחרים
או למחוק כל חלק מטענותיו הנמנים על נימוקי
התביעה בתנאי שהוא זכאי להודש את תביעתו לאחר
השלום ההוצאות אשר ייקבעו על ידי צו בית המשפט.

ה פ ר ק - ה ש ש ה - ע ש ר

הדיון בתביעה ושמיעת העדים

פומביות הדיון

סעיף 131 - הדיון בפני בית המשפט ישמע בדלתיים פתוחות
אלא אם החליט בית המשפט, מיוזמתו הוא או על
פי בקשת אחד הצדדים לערכו בדלתיים סגורות בהתחשב
עם המוסר או מטעמים של סודיות.

העסקת מתורגמן.

סעיף 132 - בית המשפט ייעזר במתורגמן לאחר שישבע כחוק
בעת שמיעת טענות הצדדים אשר אינם יודעים
את השפה הערבית.

אי התיצבות לדיון בבית המשפט.

סעיף 133 - ביום הקבוע לשמיעת התובענה;
1. אם לא התיצב אחד הצדדים רשאי בית המשפט לדחות
את מועד שמיעת המשפט או למחיקתה וזאת בהתחשב
בהוראות חוק זה. או,

2. אם התיצב התובע ולא התיצב הנתבע לאחר שנמסרה לו הודעה על המועד הקבוע למשפט בהתאם לפרוצדורה יחליט בית המשפט להמשיך בתובענה בהעדר הנתבע וזאת על פי בקשת התובע אשר יש לו הזכות להופיע את תביעתו ובית המשפט יפסוק לאחר מכן בהתאם לראיות אשר הוגשו ע"י התובע.

3. אם הוחלט על עריכת המשפט נגד הנתבע בהעדרו, ו הוא התיצב באחת הישיבות שלאחר מכן והמציא צידוק חוקי על העדרו יהא על בית המשפט לקבל את הופעתו באותה ישיבה ותביא לידיעתו את ההליכים אשר ננקטו בהעדרו ובית המשפט אף רשאי לחזור על ההליכים בנוכחותו אם נראה הדבר צודק כדי לעשות צדק.

4. אם התיצב הנתבע ולא התיצב התובע רשאי בית המשפט בהעדר תביעה שכנגד לתת החלטה על פי בקשת הנתבע לדחות את התובענה או למחקה. אולם אם הוגשה תביעה שכנגד רשאי הנתבע להוכיח את תביעתו ולאחר מכן יינתן לזכותו פסק דין בהתאם לראיות שהגיש.

הזכות להתחיל בתובענה

סעיף 134 - התובע זכאי להתחיל בתביעה חוץ אם הודה הנתבע בעובדות שהתובע טוען להם בכתב תביעתו וטען כי ישנם נימוקים חוקיים או עובדות נוספות הדוחה את תביעת התובע. במקרה זה תהא לנתבע הזכות להתחיל.

פרשת הטענות והבאת ראיות

- סעיף 135 - (1) הצד הזכאי להתחיל רשאי לפתוח בענינו ולהביא את עדותו ויגיש ראיות להוכחתם.
- (2) הצד שכנגד רשאי לפתוח לאחר מכן ולהביא את הגנתו ויגיש את ראיותיו כדי להוכיחה.
- (3) הצד המתחיל במשפט רשאי להגיש את ראיותיו כדי לסתור את ראיות היריב ולאחר מכן יפתח הצד השני בדבריו ובהגנתו האחרונה, ואחריו שוב ימשיך הצד שהתחיל במשפט את הדיון האחרון.

שבועת העד.

סעיף 136 - תשמע עדותו של העד לאחר שנשבע כחוק ללא נוכחות העדים אשר טרם נשמעה עדותם.

אינן להרשות שימוש ביומנים.

סעיף 137 - העדות תמסר בעל פה ואינן להתיר את השימוש ביומנים כתובים אלא במקרים שיש קושי לגלות את העובדות.

חקירה ראשית, חקירה נגדית וחקירה חוזרת.

סעיף 138 - הצד המזמין את העד יחקור אותו חקירה ראשית, לאחר מכן זכאים שאר הצדדים לחקור את העד חקירה נגדית ואז רשאי הצד המזמין לחקור אותו חקירה חוזרת בנקודות שהתעוררו בחקירה הנגדית בתנאי שהן החקירה הראשית והן החקירה הנגדית לא יסו מנשוא התובענה.

אופן ניהול רישום העדות.

סעיף 139 - על פקיד בית המשפט לרשום בפרטיכל את דברי הצדדים וכן את עדותו של כל עד ועד לפי התרחשותם; הפרטיכל ייחתם ע"י הפקיד, השופטים והצדדים.

מותר לרשום כל שאלה או תשובה מסוימת.

סעיף 140 - על יושב ראש ההרכב לצוות על פי בקשה כל אחד מהצדדים, ברישום כל שאלה או תשובה מסוימת אם התברר שישנם סיבות המחייבות את העניין. השאלות שמתנגדים להם.

סעיף 141 - היתה התנגדות לשאלה שהוצגה לעד - יציין המתנגד את נימוקי התנגדותו, ובעל הדין המבקש להציג את השאלה ישיב להתנגדותו; לאחר מכן יחליט בית המשפט בדבר קבילותה של השאלה, וחייב, אם נתבקש לכך, ע"י אחד מבעלי הדין, לרשום את השאלה וההתנגדות וכן ההחלטה שניתנה בעניין.

היוב כל אדם במסירת עדות או בהצגת מסמך.

סעיף 142 - אם ביקש אחד הצדדים הזמנת אדם כדי לתת עדות, והחברר כי הוא נוכח בבית המשפט, רשאי בית המשפט לדרוש ממנו להעיד או להראות כל מסמך המצוי ברשותו או בשליטתו באותו מעמד.

בית המשפט רשאי להזמין את העד פעם נוספת,

לחקירה כדי לשמוע את עדותו פעם נוספת.

סעיף 143 - בכל שלב משלבי הדיון רשאי בית המשפט להציג לעד כל שאלה רלבנטית לתובענה ועל יושב הראש ההרכב לאחר תום גביית עדותו של העד - לשאול את השופטים אם ברצונם לשאול את העד שאלות נוספות; בית המשפט יכול בכל זמן להזמין כל עד שנשמעה עדותו לפניו כן על מנת לשמוע את עדותו פעם נוספת.

רישום כל בקשה המופנית ע"י צד למשפט.

סעיף 144 - על יושב ראש ההרכב לצוות על רישום כל בקשה של בעל דין או המציג אותה במשך שמועת הדיון ובמהלך ההליכים שננקטו באותו ענין.

השבעת כהן דת.

סעיף 145 - כהן דת אם נתבקש למתן עדות, בתביעה מסוימת והוא מתנגד להשבעתו שלא ע"י הבישוף או ראש המסדר הדתי, שלו, יגש אליו הבישוף או ראש המסדר הדתי שלו, כדי שישביעהו לענות באמת על כל שאלות שיוצגו לפניו, ושיתרו ע"י בית המשפט, וישוב לבית המשפט כשבידו תעודה מאת הרשות שהשביעה אותו המאשרת שהושבע כאמור ולאחר מכן תשמע עדותו.

ראשי דת.

סעיף 146 - עדות מפי ראש קהילה דתית כשהיא נחוצה לבירור תובענה, גובים אותה במקום מגוריו או בלשכת השופט או במקום אחר הנראה נוח יותר וזאת; בנוכחות בעלי הדין והשופט שימונה לכך ע"י

בית המשפט; עדות שנגבתה כאמור, מותר לקרוא בעת הדיון.

ה פ ר ק ה ש ב ע ה ע ש ר

ה ל י כ י צ ד ש ל י ש י

הודעה לצד שלישי.

סעיף 147 - (1) אם טען הנתבע שהוא זכאי בהשתתפות או בשפוי בסכום כסף מאת האדם שאיננו בעל דין (להלן צד שלישי) רשאי הוא להגיש לבית המשפט בקשה שבה יפרט את מהות טענותיו ואת הנימוקים לכך ויבקש ליתן בענין זה הודעה לצד שלישי באותה חובענה.

(2) בית המשפט ידון בבקשה בנוכחות המבקש ללא נוכחות הצד השלישי, ואם הוחלט לצרף את הצד השלישי כצד לתביעה, ימצא לו העתק מההודעה עם הזמנה לדין בהתאם למקובל.

כשצד שלישי לא התגונן.

סעיף 148 - לא הגיש צד שלישי כתב הגנה תוך 15 יום מיום שנמסרו לו העתק הבקשה והזמנה לדין; אם הוא לא התגונן יהולו עליו אותן ההוראות המשפטיות הקשורות באי הגשת כתב הגנה ע"י הנתבע.

חובענה הקשורה בצד שלישי.

סעיף 149 - אם אפשר לדין בתביעה הקשורה בצד השלישי, ולפסוק בה יחד עם התביעה המקורית, יש להכריע בשתייהן ביחד, אם אי אפשר להפריד. בפניהן שתוכרע התובענה המקורית תחילה ולאחר מכן תוכרע תובענה כגין צד ג ויינתן פסק דין בכל אחת מהן בנפרד.

בקשת צד ג לצרפו כצד בתובענה.

סעיף 150 - כל אדם הנוגע בתובענה החלויה ועומדת בין שני הצדדים העלול להיות מושפע ממחן פסק הדין בה, רשאי לבקש לצרפו בתובענה בתור צד ג; אם השתכנע בית המשפט שתהיה עליו כאמור יחליט על צירופו.

ה פ ר ק ה ש מ ו נ ה ע ש ר

הוכחת אמיתות המסמכים.

הכחשת כתב היד, החתימה וטענת הזיוף.

סעיף 151 - הכחשת כתב היד או החותם או טביעת האצבע, היא טענה רלבנטית על המסמכים והניירות הבלתי רשמיים, טענת זיוף היא רלבנטית לגבי כל המסמכים והניירות הרשמיים והבלתי רשמיים.

מתן החלטה בדבר עריכת חקירה.

סעיף 152 - אם הכחיש צד למשפט, או יורשיו - כתב יד או חתימה או חותם או טביעת אצבעות הנמצאים על גבי מסמך רגיל והמיוחסים אליו, או אם הוא או יורשיו עמדו על שתיקה בעת שנשאלו או אם טענו היורשים שאינם יודעים דבר ביחס לאותו כתב היד או החתימה או החותם או טביעת האצבע, השייכים למוריש או לא יהיו אותו המסך או הנייר בעל השלכה בהכרעת הסכסוך היא מוטל על בית המשפט, על פי בקשת מציג המסמך או הנייר, להחליט על עריכת החקירה בדבר השוואת אותו מסמך או כתיבתם ושמיעת העדויות הכל כפי שמחייב הענין.

עריכת פרטיכל במצב המסמך.

סעיף 153 - בית המשפט יערוך פרטיכל שבו יפורט מצב המסמך, ותיאורו בצורה מפורטת; הפרטיכל ייחתם ע"י שופטי ההרכב עפ פקיד בית המשפט; המסמך עצמו ייחתם ע"י הפקיד וישוב ראש ההרכב.

בחירת מומחים.

- סעיף 154 - (1) בית המשפט ימנה אחד משופטיו כדי שיפקח על הליכי החקירה, השכתוב, ושמיעת העדים אם הענין מחייב זאת.
- (2) בית המשפט יבקש מהצדדים לבחור מומחה אחד או יותר כדי לשאת במשימה הנזכרת בסעיף קטן 1; אם הצדדים לא הגיעו לידי הסכם ביניהם יטול בית המשפט את ענין בחירת המומחים אשר ייקבעו ע"י בית המשפט, מוזמנתו הוא, יאיו כפופים להוראות הקשורות לפסילת שופטים.

(3) בית המשפט יקבע מועד להתחלת החקירה ואם לא עשה כן, ייקבע המועד ע"י השופט שמונה למטרה זו.

(4) בית המשפט יצווה על מסירת המסמך או האסמכתא שדרוש לחקור אודותיה למזכירות בית המשפט לאחר שאומתה לפי הוראות סעיף 153.

המסמכים הכשירים לחקירה.

סעיף 155 - המומחים ייכנסו במועד ובמקום שנקבעו ע"י בית המשפט או שנקבעו ע"י השופט הממונה ולאחר מתן השבועה שימלאו את תפקידם בנאמנות וביושר, יחלו את החקירה ואת ההשוואה תחת פיקוח השופט ובנוכחותם של הצדדים לפי הסדר דלהלן:

1. אם הסכימו הצדדים אודות המסמכים אשר ישמשו יסוד ומודד לחקירה ולהשוואה יש ללכת לפי ההסכם שהיה ביניהם אחרת המסמכים הבאים להלן יהיו קשורים כאמור לעיל:
  - א. הניירות הרשמיים אשר נכתבו ע"י המכחיש או נחתמו בחתימת ידו, חתמו או טביעת אצבעו אשר חתם אותם בנוכחות הפקיד המוסמך או בנוכחות בית המשפט לרבות המסמכים הרשמיים שנערכו על ידי הנוטריון ולרבות פרטיכלים של בתי המשפט והצווים היוצאים מבתי הדין השרעיים ורשומי משרדי רשם הקרקעות.
  - ב. הניירות אשר כתב אותם או חתם עליהם במו ידו או בחותמו או שם עליהם את חתימת אצבעו מחוץ לכתלי משרדו הממשלה והוא הודה בכתב היד אשר נכתבו בו או החתימה או החותם או בטבועת האצבע ששם עליהם או הוצאתו היתה בפני בית משפט, בפני הנוטריון או המשרד הממשלתי המוסמך.
  - ג. הניירות הרשמיים אשר כתב אותם או חתם עליהם בהיותו ממלא משרה במשרות הממלכה.
  - ד. המסמכים הרגילים והאחרים אשר הודה בהם המכחיש בנוכחות השופט הממונה ובפני המומחים. כי הכתב שבהם נכתבו או החתימה שבהם נחתמו או טביעת האצבע שבהם נטבעו היו כתב ידו או חתימתו או טביעת אצבעו.

2. לא יטען מסמך רגיל, שהוכחש ע"י הנתבע, בסיס לחקירה ולהשוואת החתימה או החותם או טביעת

האצבע הנמצאים על גבו או שנחתמו בו אף
על פי שניחן פסק דין של בית משפט - בתביעה
אחרת שקדמה לה - בהתאם להחלטתו של מומחה
כי חתימה או החותם או טביעת האצבע הם של
הנתבע.

התובע יגיש את המסמכים הכשרים לחקירה ולהשוואה.

סעיף 156 - על התובע לקבוע את הניירות שלפי טענתו הם
כשרים לחקירה ולהשוואה והוא יגישם לועדת המומחים
במועד ובמקום שנקבעו לכינוסם, השופט הממונה יהליט
אודות כשירותם אם הניירות היו בידי אדם מסויים
או בידי משרד רשמי שנכשלו בהגשתם ידרוש אותם
השופט באופן רשמי .

קיום הישיבה במקום המצאותם של המסמכים.

סעיף 157 - אם היה קושי בהעברת המסמכים למקום כינוסם של
המומחים יעבור השופט עם המומחים יחד עם הצדדים
למקום המצאותם של המסמכים.

השכחוב.

סעיף 158 - אם היה קושי בהשגת המסמכים שאפשר להשתמש בהם
כיסוד לחקירה ולהשוואה או אם הושג על מסמכים
כאלה אולם לא היו מספיקים לכך ייכתב האדם שהכחיש
אותם בביטויים אשר יקריאוו בפניו המומחים ולאחר
מכן ישוו את כתב ידו עם זה של המסמך וחתימתו
המופיעים במסמך כדי להבחין בדמיון או השוני
הקיימים ביניהם.

שמיעת המומחים את עדותם של העדים.

סעיף 159 - המומחים ישמעו את עדויותיהם של האנשים ששמע
נזכר כמי שראו את המכחיש כשהוא כותב את המסמך
או הניירות שהוכחו או אשר ראו אותו כשהוא חותם
עליהם או שהוא חותם אותם בחותמו או ע"י הטבעת
טביעת אצבעו , כן כל אדם שהוא מאמין שיש לו
מידע באמיתות הדברים המומחים ירשמו את עדויותיהם
בפרטיכל מיוחד שיוחזק כדי להבחין בהם בעת הבעת
דעה באמיתות כתב היד או החותם או החתימה או
טביעת האצבע.

בגביית העדויות כאמור בסעיף זה יש להתחשב בכללים הקבועים להזמנת העדים ושמיעת עדויותיהם.

עריכת הדו"ח.

סעיף 160 - לאחר סיום שלבי החקירה ההשוואה והשכתוב ושמיעת העדויות, יהא על המומחים לערוך דו"ח שבו יציינו את הליכי החקירה שנעשו על ידם ויתנו החלטה - מבחינת התוצאה - באם כתב היד או החותם - החתימה או טביעת האצבע הם של הנתבע לא; בהבעת דעתם יתמכו בסיבות ובטענות ולאחר מכן הם יחתמו יחד עם השופט הממונה על הדו"ח. השופט יגיש את המסמך שבמחלוקת לבית המשפט.

מסירת העתק הדו"ח לידי הצדדים.

סעיף 161 - לאחר הגשת הדו"ח לבית המשפט, יש למסור לכל אחד מהצדדים העתק הימנו, לאחר מכן ייקבע מועד למיפוט וביום הדיון יוקרא הדו"ח בפומבי; אם ביקש אחד הצדדים לחקור את המומחים יזמין בית המשפט את המומחים להתייצב לישיבה שתיקבע למטרה זאת, ולאחר שישמע בית המשפט את הודעות הצדדים וחקירת המומחים יפסק על פי הדו"ח או יחליט על החזרת הדו"ח לידי המומחים עצמם כדי שישלימו דברים שחסרו בו או יצווה בית המשפט על קיום החקירה והשוואה בידי מומחים אחרים, שייבחרו ע"י הצדדים אם הסכימו בינם לבין עצמם, אחרת ימנה בית המשפט בעצמו את המומחים החדשים.

הפקדת הוצאות החקירה.

סעיף 162 - על מגישו של המסמך אשר אודותיו הוכחש כתב היד, החתימה, החותם או טביעת האצבע להפקיד - לפי החלטת בית המשפט - סכום כסף שיש בו כדי לכסות את הוצאות החקירה וההשוואה.

דחיית מועד הדיון בתובענה כאשר מוענים, זיוף.

סעיף 163 - אם נטען כי המסמך המוצג מזויף ונתבקש בית המשפט לחקור בדבר והיו שם הוכחות וסימנים התומכים בקיום הזיוף, יצווה בית המשפט על האדם, הטוען זיוף, ערב המבטיח ליריב את כל ההוצאות בגין הנזקים העלולים להגרם באם לא תוכח טענת הזיוף. ענין החקירה בחביעת הזיוף תובא בפני אלניאבה אלעאמה והדיון בתובענה

המקורית יידחה עד אשר יוכרע משפט הזיוף האמור, בתנאי שאם המסמך שנטען כמזויף היה קשור בפרט אחד לא יידחה הדיון ביתר הפרטים הכלולים בתובענה אלא יש לדון ולהכריע בהם.

ה פ ר ק ה ח ש ע ה ע ש ר

ביקור במקום

הביקור במקום

- סעיף 164 - (1)
- בכל שלב משלבי התובענה רשאי בית המשפט להחליט על עריכת ביקור במקום בעזרת מומחה אחד או יותר על כל נכס דינידי או דלא דינידי או על כל דבר הנראה לו כטעון בדיקה; אם הגיעו הצדדים לידי הסכם על בחירת המומחה או המומחים יסכים בית המשפט על מנויים שאם לא כן, יבחר אותם בית המשפט בעצמו.
- (2)
- בית המשפט יזמין את המומחה או המומחים יחד עם הצדדים להחכנס במקום ובמועד הקבועים ולפני עריכת הביקור ובדיקת הנכס או את הדבר - שהוחלט על בדיקתם - ובדיקת העניין ובחינתה השביע אותם כחוק כי עליהם למלא את תפקידם ביושר ובנאמנות לאחר מכן ייערכו המומחים דין וחשבון על הצעדים שננקטו על ידם ופירוט המסמכים שעיינו בהם וכן את דעתם אודות בדיקתם; המומחים יחתמו על הדו"ח שנערך כאמור, והוא טעון את אשורו של בית המשפט.
- (3)
- בית המשפט ימסור לידי כל אחד מהצדדים העתק מהדו"ח ולאחר מכן יוקרא הדו"ח בישיבת בית המשפט; אם ביקש אחד הצדדים להזמין את המומחים כדי לחקור אותם, רשאי בית המשפט להענות לבקשה זו ולאחר שישמעו טענות הצדדים וחקירת המומחים יפסוק בית המשפט על פי הדו"ח או שיחליט על החזרתו למומחים עצמם כדי שישלימו חסרון מה או שהוא יעביר את העניין למומחים אחרים שייבחרו בהסכמת הצדדים שאם לא כן יקבע בית המשפט עצמו את דבר מינויים.

אם הנכס - הדרוש בדיקה - נמצא בנפח שאינה
נפח בית המשפט.

סעיף 165 - אם הנכס, שנדרשה בדיקתו, היה מצוי בנפח שאינה
נפת בית המשפט, רשאי בית המשפט להסמיך את בית
המשפט אשר נמצא במקום המצאותו של הנכס; בית
משפט כאמור חייב לערוך את הביקור בהרכבו כפי
שהוזכר בסעיף 164, העתק מדו"ח הביקור ישלה לבית
המשפט המוסמך.

ה פ ר ק ה ע ש ר י ם

חשבונות ובקורת החשבונות

מתן הוראות לעריכת חקירות או חשבונות.

סעיף 166 - בית המשפט רשאי לתת החלטה, בכל שלב משלבי הדיון
המשפטי לערוך כל חקירה או פעולה חשבונאית הנראית
לו שיש צורך בה ע"י מומחה אחד או יותר, והוא רשאי
לתת לו את ההוראות הנראות לו.

מתן הוראות מיוחדות בדבר אופן עריכת החשבונות.

סעיף 167 - בית המשפט רשאי לתת הוראות מיוחדות בדבר אופן
עריכת החשבונות או אשורם, שייקבעו בהחלטה שתינת
לצורך זה, ומבלי לפגוע בזכויות הצדדים הנוגעים
בדבר, רשאי בית המשפט לצוות בצורה מיוחדת כי
הספרים הכוללים את החשבונות נשוא הענין - שבעת
עריכת החשבון - ייחשבו לראיה ראשונה על אמיתות
הרישום הכלול בהם.

ה פ ר ק ה ע ש ר י ם ו א ח ד

חלום לקוחות בית המשפט, והמשיכות ממנה.

רשאי הנתבע לשלם כסף לקופת בית המשפט.

סעיף 168 - אם הוגשה תובענה בגין חוב או פיצויים, רשאי הנתבע
לשלם לקופת בית המשפט סכום כסף בכל עת - לאחר
ששלח הודעה לתובע - לשילוק התובענה או כשילוק עילה
אחת או יותר של עילות התובענה.

קביעת עילה אחת או יותר, מעילות התובענה אשר בגינם שולם הכסף.

סעיף 169 - בהודעה כנ"ל, יש לפרט את העילה או עילות התובענה אשר בגינם שולם הכסף, וכך את גובה הסכום המשולם אלא אם החליט בית המשפט אחרת.

התשלום לתובע.

- סעיף 170 - (1) תוך 7 ימים מיום קבלת ההודעה, בדבר הפקדת הכסף, רשאי התובע למסור לנתבע הודעה - באמצעות בית המשפט אשר העתק ממנה יישאר בחיק התובענה - המאשרת קבלת כל הסכום או חלק ממנו, וזאת לסילוק עילה אחת או יותר, של עילות התובענה הנוגעים לאותו סכום; התובע זכאי אז לקבל את הסכום שהסכים לקבל.
- (2) כאשר ישולם הכסף לידי התובע, יופסקו ההליכים בתובענה כולה או בכל הנוגע, בעילה או בעילות שנקבעו בתובענה הכל לפי הענין.

הסכום העודף שנשאר בקופת בית המשפט.

סעיף 171 - אם לא נמשך הסכום שהופקד בקופת בית המשפט כולו, אין לשלם את הסכום העודף אלא לסילוק טענה או עילה מעילות התובענה שנקבעו בה אשר בגינם שולם הסכום וזאת על פי החלטה שחנתן ע"י בית המשפט בענין זה בכל עת אם לפני המשפט או במהלכו או לאחריו.

התשלום בתביעות שכנגד.

סעיף 172 - תובע כל שהוא או אדם אחר כל שהוא שנחשב כנתבע בתביעה שכנגד רשאים לשלם את הסכום שנתבע מהם לקופת בית המשפט בהתאם לפעילים הנזכרים לעיל.

הסכומים הנגבים לזכות פסולי דין.

סעיף 173 - אם הוגשה תובענה בשם פסול דין, לא יהא כוחו יפה של כל הסדר או הסכם פשרה או קבלת סכום שהופקד בבית המשפט הקשורים לטענות פסול הדין אלא לאחר קבלת הסכמת בית המשפט באם זה היה לפני שמיעת התובענה או תוך שמיעתה או לאחר מכן; ואין לשלם לידי הא כוחו או אפוטרופסו כסף או פיצויים שנגבו לזכותו של פסול דין או אם נפסקו לו באותה תובענה אלא בהסכמת בית המשפט ואין נפקא מיניה אם התשלום היה כתוצאה ממתן פסק דין או הסדר או הסכם פשרה או באמצעות הפקדה בקופת בית המשפט או

בכל צורה אחרת, בין לפני שמיעת התובענה או במהלך הדיון או לאחריו.

ה פ ר ק ה ע ש ר י ם ו ש ת י י ם

החוזים.

הוראות בדבר החוזים וההסכמים.

סעיף 174 -

כל החוזים וההתחייבויות יהיו בר ביצוע לזכותם של המתקשרים בהם והם יהיו מחייבים את הצדדים כל עוד שאינם אסורים על פי חוקים או תקנות מיוחדים, ושאין פוגעים במוסר הציבורי או הסדר הכללי או שאינם מתנגדים לפללים ולהוראות הקשורים במעמד האישי כגון כשרותם של המתקשרים או הכללים וההוראות הקשורים בירושה או זכות העברה, החזקה והשמוש בנכסי דלא נידי וכפי ההקדש ומקרקעין מסוג מוקופה, בתנאי שהטענה הנטענת שהחוזה או ההתחייבות בטלים תשמעו אם נשוא החוזה היה מסוג הדברים שלא ניתן להשיגם.

2. כל מה שהוא בבחינת נכסי ערך ירול להיות נושא לחוזה. דברים שבעין, תועלתיות וזכויות שיש להן מהלכים - הם ממין נכסי ערך; גם חוזים על דברים שעדיין לא באו לעולם הם בני ערך.

3. אם באו הצדדים לידי הסכם על הנקודות העקריות שבחוזה, נחשב הוא לגמור גם אם החוזה עובר בשתיקה על נקודות טפלות. ואם באו הצדדים לידי הסכם על הנקודות הטפלות, ייקבע אותן בית המשפט אחרי בחנו את מהות העניין, כוונת הצדדים, המנהג והצדק.

ה פ ר ק ה ע ש ר י ם ו ש ל ו ש

תשלומי נזקים.

החובה למשלוח הודעה נוטריונית.

סעיף 175 -

תשלומי נזקים, הנתבעים מהמתקשר, מפני שלא מלאו תנאי החוזה שנקשר לשם עשיית דבר מה, או למסירת דברים ידועים במקום מסוים, או מפני שאחר למלא תנאי אותו חוזה! אין המתקשר חייב בהם כל זמן שלא הוזהר והותרה, באמצעות הנוטריון הציבורי (פרוטסטו) שעליו למלא את אשר התחייב בחוזה.

מותר לוותר על ההתראה.

סעיף 176 - אם הכיל החוזה תנאי האומר שאם יעבור הזמן והמתקשר לא מילא את הדבר שהתחייב בו, אין צורך בהתראה, לכן יש לפעול לפי תנאי זה, ועבירת הזמן חשמש במקום ההתראה ולא יהא עוד צורך להתרות כדי לחייב את המתקשר בנזקי המתקשר השני.

הערכת הנזק.

סעיף 177 - אם לא מילא המתקשר את הוראות ההסכם יש לבדוק:

- (1) אם אי מילוי ההתקשרות היה נובע מסיבה הכרחית שאין ליחסה למתקשר ושאינ בכוחו לדחותה, אין מחייבים אותו בנזקים.
- (2) אם אי מילוי החוזה היה נובע מכוונה רעה ומרמה יהיו השלומי הנזק המוטלים על המתקשר שווים לנזקיין שנגרמו ישירות לצד השני ולרווח שנמנע ממנו.
- (3) אם אי מילוי החוזה לא נבע מכוונה רעה, יהיו השלומי הנזק המוטלים על המתקשר שווים לנזק ולהפסד הממשיים שנגרמו ישירות לצד שכנגד.

הסכם על פיצויים קבועים מראש.

סעיף 178 - אם היה אחד מתנאי החוזה כי כל אחד מהמתקשרים המפר את התחייבותו ישלם לצד המקיים סכום קבוע בתורת פיצויים יש לפסוק בהשלום אותו סכום לא פחות ולא יותר אלא אם טען המתחייב, שנתבע כי הסכום שהוסכם עליו הוא מופרז ביחס לנזק שנגרם לצד השני. במידה ואותו צד לא הצליח להוכיח את נזקו ביחס לסכום האמור, רשאי יהא בית המשפט, במקרה זה, לפסוק סכום יותר נמוך ובגובה הנזק הנראה לו כמספיק, בצורה סבירה, כדי לפצות את הצד השני.

פסיקת ריבית.

סעיף 179 - אם נשוא ההתחייבות היה השלום סכום כסף בזמן קבוע ונמנע החייב מלשלמו בעת שהגיע הסכום לפרעון, יפסוק בית המשפט רבית מבלי לחייב את הנושא להוכיח את נזקו כתוצאה מאי השלום. אם היה בגוף החוזה תנאי המתייחס לרבית, יש לפסוק ברוח התנאי, במידה ולא היה תנאי המתייחס לרבית יש לחשב את הרבית מיום ההתראה שאם לא כן, יש לחשב אותו מיום הדרישה שנקבעה בכתב התביעה או לפי בעשה שתוגש לאחר הגשת כתב התביעה ב"ל.

האמור לעיל מותנה בכך שהרביה לא תעלה בשום פנים
ואופן לגבול המקסימלי הקבוע בהו"פ.

ה פ ר ק ה ע ש ר י ם ו א ר ב ע

פטירת בעלי הדין.

השפעת פטירת אחד הצדדים על התובענה.

סעיף 180 - לא תפוג תובענה על שום שאחד מבעלי הדין מת,
ובלבד שעילת התובענה בעינה עומדת או ממשיכה
להיות; ובאם מת אחד מבעלי הדין, בין גמר הדיון
לבין פסק הדין, יש להקריא את פסק הדין על אף
הפטירה.

המצאה ליורשי הנפטר.

סעיף 181 - מת בעל דין או שפשט את הרגל, או התחולל דבר
שאיבד את כשרותו להיות יריב, והתובענה בעינה
עומדת, ימציא בית המשפט ליורשיו או לבא כוחו
כדין, הודעה על סמך בקשת הצד שכנגד או מיוזמתו
הוא ובה יקבע שעליהם להתייצב בפני בית המשפט
במועד שנקבע כדי להמשיך בתובענה שהוגשה לפני
הפטירה מהשלב שבו הופסקה.

תחילת ההוראות בדבר הליכי הערעור הקסציה.

סעיף 182 - הוראות פרק זה חלים על הליכי הערעור והקסציה
עד כמה שאפשר ליישם על הענין שהמילה תובע תכלול
את מגיש הערעור והקסציה והמילה נתבע תכלול את
המונח משיב בערעור או בקסציה והמילה תובענה תכלול
את המלים ערעור וקסציה.

ה פ ר ק ה ע ש ר י ם ו ח מ ש

בקשות ותחינות אחרות.

ה פ ר ק ה ע ש ר י מ ו ח מ ש
בקשות וחתימות אחרות.

א ו פ נ ה ג ש ת ה ב ק ש ו ת ו מ פ י ר ת ו .

פעיף 183. - כל בקשה המוגשת לבית המשפט, תוגי' בדרך המרצה
אשר העתק ממנה בצרוף הודעה תוגש לצד השני, מלבד

אם הותנה בחוק במפורש אחרת; אם שוכנע בית המשפט
כי האיחור שייגרם כתוצאה ממסירת ההודעה עלול
לגרור עמו נזק חמור למבקש, יכול הוא לתת כל צו שלא
במעמד הצד שכנגד ובפני המבקש בלבד וזאת בתנאים
שיפצאו לזכוון להטיל בענין הוצאות או התחייבות
שיראו צורך להטילה, אשר תבטיח את הנזק העלול
להגרם לצד שכנגד.

ה ב ק ש ו ת ל ב י ט ו ל ה ח ל ט ו ת .

פעיף 184. - כל צד אשר בהעדרו ניתנה החלטה נגדו באופן שתואר
בפעיף הקודם, זכאי לבקש מבית המשפט לבטל את
החלטתו אם ההחלטה ניתנה בהעדרו.

ה פ ר ק ה ע ש ר י מ ו ש ש .
פסק דיין והחלטות.

ק ר י א ת פ ס ק - ה ד י י נ .

פעיף 185. - (1) בית המשפט יקריא את פסק הדין מיד לאחר שהצהיר
כי המשפט נסתיים עד כמה שאפשר אחרת הוא
יקריא את פסק הדין בישיבה נוספת שתקבע למטרה.
זאת; פסק הדין יהיה בכתב בציון תאריך נתינתו
וחתום ע"י שופטי בית המשפט.

(2) בית המשפט יוציא את החלטתו פה אחד או ברוב
ועל השופט בעל הצעה החולקת לציין את נימוקיו
לכך בסוף פסק-הדין והוא יחתום על כך.

(3) מותר להקריא פסק דיין החתום ע"י ההרכב שהכריע
כאשר אחד השופטים נעדר ובמקרה זה יש
צורך לציין תאריך הקראת פסק הדין ביום הקראתו.

תוכן פסק הדין .

סעיף 186. - (1) פסק הדין שניתן במעמד הצדדים יכולול הרצאה תמציתית של הענין, ממצאי בית המשפט לגבי העובדות המהותיות והחמירות וכן השאלות שעמדו להכרעה, ההחלטה שניתנה בגינם, נימוקי ההחלטה והסיבות לכך.

(2) בתובענה שנושאה מקרקעין תכיל המסיקה היאור המקרקעין במידה מספקת לזהויות; מבין נכסים אחרים ואם ניתן לזהות את המקרקעין לפי גבולות או לפי מספרים שבפנקס מקרקעין, הפרט במסיקה את הגבולות או המספרים.

ה פ ר ק ה ע ש ר י ס ו ש ב ע
הוצאות המשפט והבטחת תשלומם

ה ט ל ת ה ה ו צ א ו ת .

סעיף 187. - בית המשפט, בנותנו פסק דין סופי בתובענה, יפסוק הוצאות ואגרות התובענה וכל הליכי הביניים שהיו במהלך המשפט לאדם הזכאי בהם וזאת בהתחשב עם הוראות כל חוק או כל סדרי דין; בית המשפט רשאי להטיל הוצאות תוך כדי מהלך המשפט לפי בקשת הצדדים או בשיבה מסוימת וזאת עם בירור הפקשה לכל צד מהצדדים וללא כל קשר עם הטלת ההוצאות בתובענה עצמה.

ה ו צ א ו ת ה ת ב י ע ה ש כ נ ג ד .

סעיף 188. - בית המשפט יפסוק אגרות והוצאות התביעה שכנגד באותו אופן שלפיו יפסוק בתובענה המקורית.

ה ו צ א ו ת ב ג י נ פ ס ק ד י נ ש נ י ת נ ב מ ע מ ד
צ ד א ח ד .

סעיף 189. - אגרות והוצאות בפסק דין שניתן במעמד צד אחד, יוטל על האדם שנגדו ניתן פסק הדין בהעדרו מבלי שתהיה לזכות לבקשת הזרה מיריבו אף אם הוא זכה בתביעה לאחר שהגיש התנגדות.

הוצאות בדיקת כתבי יד.

סעיף 190. - הוצאות בדיקת כתב יד, חותם, חתימה וטביעת אצבע יתלו על המכתיב אותם או על האדם הטוען שהם מזויפים וזאת אם הוכח לאחר תוצאות החקירה וההשוואה שההכחשה או טענת הזיוף אינם מבושלים.

חלוקת ההוצאות בין הצדדים.

סעיף 191. - אם יתברר כי התובע אינו זכאי בחלק מחביעתו יפסקו לו חלק מהאגרה וההוצאות בהתאם ליחס הסכום שנפסק לטובתו אם הסכום הוא קצוב, שאם לא כן תפסק לו מחצית האגרה וההוצאות אם נשוא התביעה היה מסוג העצמים שלא ניתן להעריכט.

פסיקת הוצאות במקרה של נזק נגד אנשים מספר.

סעיף 192. - אם ניתן פסק דין נגד אנשים מספר והיו צד אחד בחובענה, יהיו הייבשים כולם באגרות והוצאות באופן שולדרי; ואם היו כל אחד ואחד בנפרד, והיה פסק הדין סכום קצוב יש לחייב כל אחד ואחד מהם בעד האגרות וההוצאות בחלק היחסי שיפסק; אם נשוא התביעה היה מסוג הדברים שאין אפשרות להעריכו יש להטיל את ההוצאות כנ"ל באופן שונה.

פסיקת הוצאות נגד צד ג'.

סעיף 193. - אם צורך צד ג' בחובענה, על פי בקשת אחד הצדדים ונפסק נגד שניהם בתביעה המקורית יהיו חייבים יחד בחשלום האגרות וההוצאות; אם ניתן פסק דין נגד צד ג' בלבד יהא חייב הוא לבדו בכל האגרות וההוצאות.

גובה שכר טרחה עורך דין.

סעיף 194. - בנוסף לאגרות ולהוצאות לפניהם יפסק בית המשפט שפר טרחת עורך דין בסכום שלא יפחת מ- 10 דינרים ולא יעלה על 75 דינרים, יהא אשר יהא גובה הסכום שנפסק או אם נשוא התביעה היה מסוג הדברים שאין אפשרות להעריכט.

ה פ ר ק ה ע ש ר י ם ו ש מ ו נ ה
בִּיטוּל פֶּסַק דִּין שְׁנִיתוֹ בְּמַעֲמַד צַד אֶחָד.

ב ק ש ה ל ב י ט ו ל פ פ ס ק ד י ן ש נ י ת ן ב ה ע ד ר
צ ד .

סעיף 195. - (1) כל פסק דין או החלטה שניתנו במעמד צד אחד
אם בגין אי הופעת הצד שכנגד מלהתייבב למשפט
או מהגשת כתב הגנה; או המעמד צד אחד ללא
הזמנת הצד שכנגד, מותר להגיש עליהם, תוך 15
יום מיום מסירתם בקשה לביטול או מותר לערער
עליהם תוך חודש מיום מסירתם.

(2) בקשת הביטול תוגש בשני עותקים לבית המשפט
אשר הוציא את פסק הדין או ההחלטה בהעדר, אשר
עותק ממנה יימסר אל המשיב ולאחר מכן ייקבע
מועד לדיון בבקשת הביטול.

(3) אם התייבבו הצדדים ביום הקבוע והתברר לבית
המשפט כי בקשת הביטול הוגשה תוך המועד החוקי,
יחליט בית המשפט שיש מקום לדיון בבקשה והוא
ידון הן בנימוקי הביטול והן בדאיות הנוספות
של המשיב; לאחר מכן יחליט בית המשפט על דחיית
בקשת הביטול או על ביטול פסק הדין שניתן
בהעדרו או על תיקונו.

ד ח י י ת ה ב ק ש ה ל ב י ט ו ל כ ש א י ן ה ו פ ע ה
מ צ ד ה מ ב פ ש א ו ה צ ד ד י ם .

סעיף 196. - אם לא התייבב מבקש הביטול או לא התייבבו הצדדים
ביום שנקבע לדיון בבקשת הביטול, אף על פי שנמסרה
להם הודעה כחוק, יחליט בית המשפט על דחיית הבקשה
לביטול ולא תהיה זכות למבקש להגיש בקשה נוספת
לביטול.

ה ע ר ע ו ר ע ל ד ח י י ת ה ב ק ש ה ל ב י ט ו ל .

סעיף 197. - ניתן לערער על החלטה הדוחה את הבקשה לביטול
פסק הדין.

טעיה 198. - אם לא התייצב המשיב ביום הקבוע לבית המשפט אף על פי שהוזמן כדין, יחליט בית המשפט על פי בקשת המבקש, להמשיך בדיון בבקשת הביטול, לזכות המבקש נגד המשיב ע"י שמיעת ההתנגדות, אם הוברר לבית המשפט כי הבקשה הוגשה תוך המועד החוקי לאחר מכן ידון בית המשפט בנימוקי בקשת הביטול ויתן החלטה הקובעת את דחיית בקשת הביטול או ביטול פסק הדין שניתן בהעדר או להחליט על תיקונו בתנאי שחא למשיב הזכות לערער על החלטה זו לאחר שימסר לו תכן ההחלטה כחוק.

א י מ ת י י ח ש ב פ ס ק ד י ז ב ה ע ד ר כ מ ב ו ט ל .

טעיה 199. - פסק דין שניתן בהעדר שלא הוגש למוציא לפועל לביצוע תוך שנה מיום הוצאתו - ייחשב כבטל.

ה פ ר ק ה ע ש ר י ס ן ת ש ע

הגשת התנגדות ע"י אדם שאינו צד למשפט.

הגשת בקשת ביטול ע"י אדם שאינו צד למשפט.

טעיה 200. - כל אדם שלא היה צד לפסק דין שלא היה לו קשר לדיון המשפטי ולא היה מיופה כח ולא הוזמן לדיון שבו ניתן פסק הדין הנ"ל בתור צד ג' והיה אותו פסק דין פוגע בזכותו, יחא זכאי להתנגד לו ולהגיש בקשת ביטול.

ה ג ש ת ה ת נ ג ד ו ת ע י ק ר י ת ו ט פ ל ה .

טעיה 201. - התנגדות אדם שאינו צד למשפט היא שני סוגים, עיקרית וטפלה:

- (1) ההתנגדות העיקרית היא זו המוגשת לבית המשפט אשר הוציא את פסק הדין, נשוא ההתנגדות, וזאת וזאת באמצעות הגשת כתב טענות המכיל פירוט הנימוקים שעליהם מתבסס המתנגד לשם עיקור פסק הדין וביטולו, העתק ממנה יימסר למשיב ולאחר מכן יוחלפו כתבי הטענות בין הצדדים בהתאם להוראות חוק זה.

(2) ההתנגדות הטפלה היא התנגדות על פסק דיין קודם שהוצג ע"י אחד היריבים תוך מהלך הדיון בתובענה התלויה ועומדת כדי להוכיח באמצעותו את תביעתו כאשר הצד היריב מתנגד לכך בפני בית המשפט הדן בתובענה הנ"ל על פי כתב טענות הכולל את הנימוק שעליהם מתבסס בביטול; אם פסק הדיין, שמערערים עליו ניתן ע"י אותו בית משפט או ע"י בית משפט אחר בדרגה מקבילה, יש לעיין בתובענה בבקשת ההתנגדות יחד עם התובענה המקורית התלויה ועומדת וחריע בהם בהחלטה אחת. אם התברר לבית המשפט שפסק-הדיין ניתן ע"י בית משפט יותר גבוה, הוא יסביר, למבקש כי עליו לפנות לאותו בית משפט כשהוא ימשיך לדון בתובענה המקורית עד אשר יקבל הוראות מאותו בית משפט הגבוה יותר, המורות על עיכוב הדיון בתביעה המקורית עד לפיוס הליכי האדם שלא היה צד למשפט.

ע ד מ ת י א פ ש ר ל ש מ ו ע ה ה ת נ ג ד ו ת א ד מ ש ל א ה י ה צ ד ל מ ש פ ט .

סעיף 202. - תביעת התנגדות המוגשת ע"י אדם שלא היה צד למשפט, ייזקקו לה כתי המשפט כל עוד שלא התפייסו הזכויות שעליהן מתבסס המבקש את בקשתו.

ה ת נ ג ד ו ת א ד מ ש א י נ ו צ ד ל מ ש פ ט א י נ ה מ ע כ ב ת ה ל י כ ל ב י צ ו ע פ ס ק - ה ד י נ .

סעיף 203. - התנגדות אדם שאינו צד למשפט אינה מעכבת את ביצוע פסק-הדיין שמתנגדים לו, בתנאי שאם הוכח כי ייגרם נזק מבצוועו רשאי בית המשפט, אשר בפניו נידונה תביעת ההתנגדות - לתת צו בדבר עיכוב ביצוע פסק-הדיין במשך התקופה ולפיה התנאים הנראים לו כהולמים.

ה ש פ ע ת ה ה ח ל ט ה ב ת ב י ע ת ה ה ת נ ג ד ו ת .

סעיף 204. - פסק-הדיין הניתן ע"י בית המשפט אינו מבטל את פסק-הדיין שמתנגדים לו, כי אם יכול לבטל את החלק הנוגע למתנגד, בתנאי שאם פסק-הדיין שמתנגדים לו אינו ניתן לחלוקה אזי בוטל פסק-הדיין המקורי כולו בכל הנוגע לחובע ולנתבע גם יחד.

ה פ ר ק ה ש ל ו ש י ם

ה ע ר ע ו ר .

ב י ת ה מ ש פ ט ש ב פ נ י ן י ו ג ש ה ע ר ע ו ר .

סעיף 205 - פסקי הדין הניהנים ע"י בית המשפט לערכאה ראשונה (בדאיה) או בתי משפט השלום ניתנים לערעור בפני בית המשפט לערעורים בתנאי שיש להתחייב בכל חוק אחר.

ה ס פ ם ע ל א י ה ג ש ת ע ר ע ו ר .

סעיף 206 - אם הגיעו הצדדים לידי הסכמה כי תביעתם תובא ותוכרע בפני בית המשפט לערכאה ראשונה מבלי שתהיה להם הזכות לערער על פסק הדין של בית המשפט הנ"ל לא תהא לאף אחד מהם הזכות לערער על פסק הדין הניתן ע"י בית המשפט לערכאה ראשונה.

מ ו ע ד י ה ג ש ת ה ע ר ע ו ר ב פ ס ק י - ה ד י ן ה נ י ת נ י ם ב פ נ י ה צ ד ד י ם .

סעיף 207 - (1) מועד הגשת הערעור הוא 30 יום המתחילים מתאריך הקראת פסקי הדין למערער אם ניתן בפניו ושאל לא כן, התקופה תתחיל מיום מסירת פסקי הדין למערער אם הוא ניתן בהעדרו.

(2) מותר להגיש ערעור על פסק דין שניתן בהעדר לפני מסירתו.

כ י צ ד ל מ נ ו ת א ת מ ו ע ד י ה ע ר ע ו ר ב מ ק ר ה ו ה ו ג ש ה ב ק ש ה ל ד ח י י ת א ג ר ה .

סעיף 208 - אם הצד המערער הגיש בקשה למתן החלטה לדחיית תשלום אגרת הערעור, לא תובא בחשבון התקופה מיום הגשת הבקשה ועד לאותו יום שנמסרה לו ההחלטה בגין בקשתו והיא לא תובא במנין הימים שנקבעו להגשת הערעור.

מ ו ת א ח ד ה צ ד ד י ם ת ו ך ה מ ו ע ד ה ח ו ק י
ל ה ג ש ת ה ע ר ע ו ר .

סעיף 209. - אם נפטר אחד הצדדים או אם הוחלט על הכרזתו כפושט רגל או קרה לו דבר ששלל ממנו את כשרותו להתדיין תוך המועד החוקי להגשת הערעור, יש למפור את פסק-הדין ליורשיו כדין או לבא כוחו החוקי ואין נפקא מוניה אם ניתן אותו פסק הדין בפני הצדדים או בהעדרם; מסירה כנ"ל תחשב לתחילת המועד החוקי להגשת הערעור.

ת ח י ל ת מ ו ע ד ה ג ש ת ה ע ר ע ו ר ב מ ק ר י ם ש ל
ז י ו ף ו א י ג ל ו י ה מ ס מ ך .

סעיף 210. - אם פסק הדין היה מבוסס על מסמך מזויף, תחל תקופת הגשת הערעור מהיום שבו הודה היריב בזיוף או מיום פסק הדין נגדו; אם פסק הדין היה מבוסס שלא גילה אותו היריב יחל המועד מהיום שבו הגיע המסמך לידי הבעלים של אותו מסמך.

ע ר ע ו ר ש כ נ ג ד .

סעיף 211. - המשיב זכאי להגיש ערעור שכנגד במשך שבוע ימים מהיום שבו נמסרה לו כחוק הודעת הערעור שבו הוא יבקש את שזוי פסק הדין שמערערים עליו לטובתו הוא אף לאחר תום מועד הערעור; העתק מהערעור שכנגד יימסר למערער.

ס ד ר ה ד י ן ב ע ר ע ו ר .

סעיף 212. - (1) הודעת הערעור חוגש למזכירות בית המשפט שבו מוגש הערעור או למזכירות בית המשפט שנתן את פסק הדין המערערים עליו כדי שהיא תגיש אותו עם תיק התביעה לבית המשפט לערעורים הנוגע בדבר.

(2) הודעת הערעור תמסר כחוק לכל המשיבים.

(3) רשאים שני בעלי הדין או יותר, במשפט אחד להשתתף בערעור.

תוכן הודעת הערעור.

- סעיף 213. - תוכן הודעת הערעור יכולול את הפרטים הבאים:
- (1) שם המערער, שם משפחתו, משלח ידו, מקום וכתובת למסירת הודעות למערער.
  - (2) שם המשיב, שם משפחתו, משלח ידו, מקום מגוריו וכתובת למסירת כתבי בית דין.
  - (3) שם בית המשפט שהוציא את פסק הדין שמערערים עליו, תאריך נתינתו ומספר התיק שבו ניתן פסק - הדין.
  - (4) תאריך מסירת פסק הדין, נשוא הערעור, לידי המשיב (אם ניתן שלא בפניו).
  - (5) נימוקי הערעור.

נימוקי הערעור.

סעיף 214. - על המציין לציין בהודעת הערעור את כל נימוקי הערעור בצורה תמציתית וללא דיין ודברים כשהם מוספרים במספרים סדוריים ובסעיפים עצמאיים.

המסמכים שיש לצרפם להודעת הערעור.

- סעיף 215. - להודעת הערעור יש לצרף:
- (1) מספר עותקים יפסק הדין שיש בהם כדי למסרם למשיבים עם עותק אחד לבית המשפט כשהם מאושרים ע"י מזכיר בית המשפט שנתן את פסק הדין.
  - (2) מספר עותקים מהודעת הערעור שיש בהם כדי למסרם למשיבים, בתנאי שאם היו מספר משיבים מיוצגים ע"י פרקליט אחד נותר יהיה להגיש עותק אחד בלבד מכל מסמך מהמסמכים הנזכרים לעיל כדי למסרם לאותו פרקליט בתור ב"כ המשיבים.

המצאת הודעת הערעור.

- סעיף 216. - יש להמציא למשיבים:
- (1) עותק מהודעת הערעור.
  - (2) עותק מאושר מפסק הדין, נשוא הערעור, בתנאי שאם היו מספר משיבים מיוצגים ע"י פרקליט אחד יש להסתפק בהגשת עותק אחד בלבד כדי למסרם לאותו פרקליט.

(3) המשיב זכאי להגיש כתב השובה תוך שבוע מיום שנמסרה לו הודעת הערעור כחוק.

בית המשפט המוסמך לדון בערעור.

סעיף 217. - (1) בית המשפט לערפאה ראשונה (אלבדאיה) ובית המשפט לערעורים ישמעו ערעורים על פסק הדין הניתנים ע"י בית משפט השלום כשהם מוגשים בפניהם והם ידונו בהם כבית משפט לערעורים ויכריעו בהם ללא נוכחות הצדדים ומבלי לשמוע אותם אלא אם:

(א) החליט בית המשפט הדין בערעור על שמיעת הערעור בנוכחות הצדדים, או

(ב) ביקש זאת המערער בהודעת הערעור או אם בקש זאת המשיב בכתב השובתו כשבית המשפט הסכים לכך.

(2) בית המשפט לערעורים ישמע את הערעורים המוגשים על פסקי הדין הניתנים ע"י בתי המשפט לערפאה ראשונה בנוכחות הצדדים והוא ידון בהם בבית המשפט לערעורים.

קביעת המועד לשמיעת הערעור ומסירת הודעה על כך לצדדים.

סעיף 218. - אם נתקיימו התנאים הקבועים בחוק זה יקבע בית המשפט מועד לשמיעת הערעור אשר ימסר לידיעת הצדדים.

איתות ייצובות הצדדים.

סעיף 219. - ביום הקבוע לשמיעת הערעור:

- (1) אם לא התייצבו הצדדים או אם נמנע המערער מלהתייצב בפני בית המשפט לאחר שנמסר לו על מידת הדיון בערעור רשאי בית המשפט לדחות את שמיעת הערעור או להחליט על מחיקתו.
- (2) אם התייצב המערער ולא התייצב המשיב לאחר שנמסר לו על מועד שמיעת הערעור כדין רשאי בית המשפט לדחות את שמיעת הערעור או להחליט על שמיעת הערעור בהעדרו והוא ימשיך בשמיעת הערעור.

(3) אם בקש המערער מחיקת הערעור באופן זמני והסכים לכך המשיב, ימחוק בית המשפט את הערעור מבלי שזה יפגע בזכותו של המערער מלהגיש את הערעור מחדש לאחר שישלם את האגרות כחוק. אם לא הסכים המשיב על כך, יהא על בית המשפט להמשיך בשמיעת הערעור ולחת את פסק דינו בעניין.

(4) אם המערער או המשיב היו תובע מקורי או תובע בתביעה שכנגד ובקש אחד מהם לבטל את פסק הדין ומחיקת התביעה לא ייזקקו לדרישתו אלא אם הסכים לכך הצד שכנגד.

ד ח י ת ה ע ר ע ו ר .

סעיף 220. - (1) הערעור יידחה אם לא יוגש תוך המועד החוקי.

(2) אם לא יצרף המערער את העותקים המפורטים בסעיף 215, להודעת הערעור ייתן בית המשפט ארכה לתקופה קבועה על מנת שיתוקן הדבר, אם עברה התקופה הזאת ולא השלים המערער *כאמור לעיל, יידחה הערעור.

(3) בית המשפט לערעורים, בשמעו את הערעור רשאי להרשות למערער שישלים את האגרה אם התברר כי היתה בלתי מספקת; במקרה והמערער לא השלים את השלום האגרה המוטלת תוך התקופה אשר קבע אותה בית המשפט, יידחה הערעור.

ב י ר ו ר ה ע ר ע ו ר .

סעיף 221. - ביום שנקבע ישמי בית המשפט את הטענות אשר המערער מבסס עליהן את ערעורו, אם לא דחה בית המשפט מיד את הערעור ישמע את טענות המשיב נגד הערעור, במקרה זה יהיה המערער זכאי להשיב עליהן.

א י ז ה נ י מ ו ק י ס א פ ש ר ל ה ש מ י ע ב ע ר ע ו ר .

סעיף 222. - המערער לא יהא רשאי להביא טענות, תוך כדי דיון בערעור אלא אם כן קבל רשות לכך מבית המשפט לאחר שנתן סיבה מספקת; אולם בבוא בית המשפט להחליט בערעור לא יהיה כפות לנימוקי ההתנגדות שפורשו

בהודעת הערעור או לנימוקים שהובאו ברשות בית המשפט על פי סעיף זה.

ד ר א י ו ת נ ו ס פ ו ת .

סעיף 223. - (1) צד לערעור אינו זכאי להביא ראיות נוספות אשר היה באפשרותו להציגם בבית המשפט דלמטה, אלא אם: א. סירב בית המשפט דלמטה לקבל ראיה שהיה חובה לקבלה, או ב. ראה בית המשפט לערעורים שיש צורך להציג מסמך או להבאת עד כדי לשמוע את עצותו בכדי להכריע בעניין או מכל סיבה חיונית אחרת. בית המשפט רשאי להרשות הצגת מסמכים באלה כדי לעיין בהם או להבאת אותם עד לשמיעת עדותו.

(2) בפל המקרים אשר בית המשפט לערעורים ירשה בהם את הגשת ראיות נוספות חהא על בית המשפט לרשום בפרטיכל את הנימוק אשר חייב זאת.

ד ר כ י ש מ י ע ת ה ר א י ו ת ה נ ו ס פ ו ת .

סעיף 224. - אם הרשה בית המשפט את הגשתם של ראיות נוספות רשאי הוא לשמוע את הראיה בעצמו או להורות לבית המשפט דלמטה או לכל בית משפט לערכאה ראשונה אחר, על שמיעת הראיה ולהגישה לאחר שמיעתה.

ס מ כ ו ת ב י ת ה מ ש פ ט ל ק ב ו ע א ת ה ש א ל ו ת כ ד י ל ה ע ב י ר ר ל ב י ת ה מ ש פ ט ל ע ר כ א ה ר א ש ו נ ה .

סעיף 225. - אם בית המשפט דלמטה לא הכריע בשאלה עובדתית חשובה מתוך הסח הדעת אשר לפי דעת בית המשפט לערעורים שהעניין הוא חיוני כדי להגיע למתן פסק דין בעניין, רשאי בית המשפט לערעורים לקבוע את אותן שאלות ולהעבירן לבית המשפט דלמטה כדי להשלימן והוא רשאי גם להורות על שמיעת ראיות נוספות שיש צורך בשמיעתן; על בית המשפט דלמטה, לאחר שהשלים את אותן הדרישות ולאחר שמיעת הראיות הנוספות- להגיש לבית המשפט לערעורים את החומר יחד עם הראיות הנוספות עם המסקנות שהגיע אליהן באותו עניין.

ה ב י ק ו ר ח ע ל ה מ ס ק נ ו ת .

סעיף 226. - הראיות והמסקנות המוגשות לפי הסעיף הקודם מהווים חלק מתיק התביעה, כל צד מהיריבים רשאי להשיג על אותה ראיה או מסקנה מהראיות או המסקנות הנ"ל.

ה ה ו ד א ו ת ו ה ר א י ו ת ה מ ש מ ש ו ת י ס ו ד
ל ה כ ר ע ה ב ע נ י נ .

סעיף 227. - בהחשב על הוראות פרק זה, עד כמה שנוגע לקבילות הראיות הנוספות יש להכריע בערעור על פי הטענות שנטענו ע"י הצדדים ועל ההודאות שיצאו מהם וכן הראיות שהוגשו לפני בית המשפט שדן בענין כפי שהם רשומים בפרטיכל בית המשפט.

סמכות בית המשפט להתבסס על נימוקים שונים מהנימוקים
שעליהם מתבסס המערער.

סעיף 228. - בית המשפט לערעורים בעת נותנו את פסק-בדין - רשאי להסתמך על נימוקים שונים מאלה שהסתמך עליהם בית המשפט בערכאה ראשונה (אלבדאיה) בעת שהוציא את פסק-הדין, כאשר נתן נימוקים הנתמכים ב שזכרה בפרטיקל.

סמכות בית המשפט לערעורים.

סעיף 229. - אם נתברר לבית המשפט לערעורים כי כתב הערעור הוגש תוך המועד החוקי ונתקיימו בו התנאים הדרושים.

(1) - לאשר את פסק הדין נשוא הערעור אם התברר לבית המשפט כי פסק-הדין תואם את הפרוצדורה והחוק עם פירוט הנימוקים שעליהם התבסס בדחותו את הערעור או ההגשה בהברה ובפירוט נאותים.

(2) - אם התברר לבית המשפט כי ההליכים והפעולות שננקטו ע"י בית המשפט דלמטה היו לקויים בצורתם או במהותם או אם ההחלטות ניתנו בניגוד לפקוצדורה ולחוק שאפשר לישב אותם ע"י תקון;

ואם הוברר לאחר מכן שלקויים אלה אינם משפיעים על התוצאה שאליה הגיש בית המשפט דלמטה ובהיות פסק-הדין נשוא הערעור אינו נוגד את החוק תנתן החלטה לאשרו.

(3) - אם היו אותם ההליכים והטעויות אשר יישב אוסם בית המשפט ע"י תיקון יהיה בהם משום שנוי תוצאה של פסק-הדין נהיה אותו פסק-הדין כשלעצמו נגד את החוק יהא על בית המשפט לערעורים לבטל את פסק-הדין נשוא הערעור, כולו או בחלקו ויפסוק בעצמו בענין גופו ע"י מתן החלטה כוללת בצורה הנראית לו תואמת את הצדק והחוק.

פסיקת הוצאות.

סעיף 230. - בית המשפט לערעורים יפסוק בדבר האגרות וההוצאות הנגרמות מתביעה מיום הגשתה בבית המשפט לערכאה ראשונה (אלבדאזה) עד מתן פסק-הדין לאחר הגשת ההתנגדות או הערעור כפי שנקבעו בהוראות הפרק העשרים ושבע בתמאי שלא יפסוק שכר טרחת עורך-דין בסכום שלא יפחית מחמישה עשר דינר ולא יעלה על מאה דינר יהא אשר יהא גובה הסכום שנפסק או אם הסעד שהוענק אינו ניתן להערכה.

הגשת התנגדות על פסקי דין שניתנים בהעדר.

סעיף 231. - המערער אשר נמחק ערעורו או המשיב שניתן נגדו פסק-דין בהעדרו זכאים להגיש את התנגדותם על ההחלטת המחוקה או על הפסק-דין שניתן בהעדר וזאת תוך 15 יום מיום מסירתם.

הדיון בבקשות להתנגדות.

סעיף 232. - הבקשות המוגשות על פסק-הדין הניתנים בהעדר אשר הוצאו מבתי המשפט לערעורים יהיו בהחאם לסדרי הדין והכללים הנהוגים בבתי המשפט לערכאה ראשונה (אל בדאיה) הדנים בבקשות לביטול פסק-הדין או החלטות שניתנו בהעדר בעלי הדין.

הפרק השלושים ואחד

משפט חוזר

הפרק השלושים ואחד

משפט חוזר

המקרים אשר בהם ניתן לבקש משפט חוזר.

סעיף 233. - כל אדם או בא כוחו שנגדו ניתן פסק-דין רשאי לבקש משפט חוזר אודות פסק-הדין שניתנו בבתי המשפט לערעורים או בפסקי הדין שניתנו ע"י בתי המשפט לערכאה ראשונה (אלבגאיה) ושאינן אפשרותו להגיש עליהם התנגדות וזאת במקרים הבאים:

1. משנתן בית המשפט לערכאה ראשונה או בית המשפט לערעורים פסקי דין העניין מסוים הנוגד פסק-דין שניתן קודם לכן למרות שהצדדים היו זהים בשתי תביעות נפרדות ולאחר מתן פסק-דין הראשון לא נתגלה דבר המצדיק מתן פסק-דין נוסף הנוגד את פסקי הדין הראשון.
2. משנתגלתה חרמית שהחדיר אותה היריב חוץ כדי דיון והיה לה השפעה על מתן פסק-דין.
3. משהודה האדם שזכה במשפט לאחר מתן פסק-הדין כי המסמכים והניירות שעליהם התבסס פסק-הדין היו מזוייפים או הוכח דבר זיופם לפני שביקש היריב את המשפט החוזר.
4. משהוצגו לבית המשפט, לאחר מתן פסק-הדין ניירות ומסמכים אשר היו יכולים להיות יסוד למתן פסק-דין ואשר חסה אותם היריב או היה גורם לחיסויים.

הגשת בקשה למשפט חוזר.

סעיף 234. - הבקשה לדיון חוזר תוגש לבית המשפט אשר הוציא את פסק-הדין; החלפת כתבי הטענות בין הצדדים תעשה בהתאם להוראות חוק זה.

המועד החוקי להגשת בקשה למשפט חוזר.

סעיף 235. - המועד להגשת משפט חוזר הוא אוחו המועד הקבוע

להגשת ערעור; במקרה של סעיף 233 (1) המועד יחל מיום הקראת פסק-הדין השני אם ניתן בפני הצדדים או מיום תום תקופת ההתנגדות אם הפסק-דין ניתן בהעדר;
במקרים הקבועים בפסקאות 2.3.4 של סעיף 233 יחל המועד מיום הוכחת המרמה או מיום הוכחת זיוף המסמכים או מיום הגשת המסמכים החסויים במקרים אלה מותר לבקש את הדיון החוזר אף אם הפסק-דין אשר ע"י בית משפט לקסציה.

אימתי יחליט בית המשפט להעתיק לבקשה למשפט חוזר.

סעיף 236. - אם הוברר לבית המשפט הדין בבקשה למשפט חוזר כי הבקשה הוגשה תוך המועד הקבוע בחוק ושהיא כוללת נימוק אחד או יותר מהנימוקים המפורטים בסעיף 233 יחליט בית המשפט להזקק לבקשה ולדון במשפט גופו; לאחר שמיעת הצדדים ובדיקת המסמכים התומכים בטענותיהם ולאחר שמיעת הטענות יוציא בית המשפט החלטה על דחיית הבקשה או איון פסק-הדין, ביטולו או תיקונו.

קיומם של שני פסק-דין נוגדים זה אל זה.

סעיף 237. - אם בקשת הדיון נחקלה על סמך קיומם של שני פסקי דין נוגדים זה אל זה והוכח הדבר יש לבטל את פסקי-הדין השני ופסק- הדין הראשון יישאר על כנו.

המקרים שבהם תדחה הבקשה.

סעיף 238. - לא ייזקק בית המשפט לבקשה בדבר דיון חוזר על פסקי הדין שניתן בדיון במשפט חוזר.

הפרק השלושים ושתיים

הקסציה

פסקי הדין שניתן להגיש עליהם קסציה.

סעיף 239 (1) כל פסקי דין שניתן ע"י בית משפט לערעורים בכל הענינים המפורטים בסעיף קטן (2) של סעיף 10 מחוק הקמת בתי המשפט הסדירים (אלניזימיים) ניתן לערער עליו בדרך של קסציה חוך 30 יום מיום הקראתו אם ניתן בפני הצדדים ומיום מסירתו אם הוא ניתן בהעדר. זכות זו מוענפת לפני הצדדים

(2) במקרים שאין אפשרות להגיש קסציה של פסקי הדין אלא ברשות, יהא על מבקש הרשות להגיש בקשה על כך חוך 10 ימים מהמועד שנוזכר לעיל.

(3) אם סירב בית המשפט לערעורים להעניק את הרשות הנ"ל יהא המבקש זכאי להגיש את בקשתו לנשיא בית המשפט לקסציה חוך 10 ימים מיום שנמסרה לו ההחלטה בדבר הסירוב.

(4) אם ניתנה המרשה את הגשת הקסציה יהא על מגיש הקסציה להגיש את כתב הקסציה חוך 10 ימים מיום שנמסרה לו ההחלטה בדבר מתן הרשות ואין נפקא מינוה אם הרשות ניתנה ע"י בית המשפט לערעורים או ע"י נשיא בית המשפט לקסציה.

מות אחד הצדדים חוך המועד הקבוע להגשת הקסציה.

סעיף 240. - נפטר אחד הצדדים או הוכרז כפושט רגל או איבד את כשרותו להיות רוב חוך המועד להגשת הקסציה יש לבצע את מסירת פסק-הדין ליורשיו או ממלא מקומו כחוק; ומסירה כזאת תחשב כהחלפת המועד החוקי להגשת הקסציה.

המועד להגשת הקסציה במקרה והוגשה בקשה לדחיית
תשלום האגרה.

סעיף 241. - אם מגיש הקסציה הגיש בקשה על דחיית תשלום
אגרת הקסציה, תנוקה מהמועד להגשת הקסציה
התקופה המתחילה מיום הגשתו את הבקשה ותסתיים
ביום שבו נמסרה לו החלטה על בקשתו.

למי יוגש כתב הקסציה.

סעיף 242. - הקסציה חוגש על פי כתב המוגש לבית המשפט
לקסציה ברבח עמוך או אל בית המשפט לערעורים
אשר הוציא את פסק-הדין כדי שהלה יגישה לבית
המשפט לקסציה יחד עם החיק.

תכן כתב הקסציה.

סעיף 243. - כתב הקסציה יכלול את הפרטים הבאים:

1. - שם המגיש הקסציה, שם משפחתו, משלוח ידו,
כתובתו למסירה כתבי בית-הדין.
2. - שם המגיש, שם משפחתו, משלוח ידו וכתובתו.
3. - שם בית המשפט שהוציא את פסקי-הדין נשוא
הקסציה, תאריכו מספר התביעה שבה הוא ניתן.
4. - תאריך מסירת פסק-הדין, נשוא הקסציה, לידי
מגיש הקסציה אם הוא ניתן בהעדרו.
5. - נימוקי הערעור בדרך הקסציה על פסקי דין
בית המשפט לערעורים הינתן בצורה תמציתית
ובסעיפים ממוספרים במספרים סדוריים.

נספחים לכתב הקסציה.

סעיף 244. - לכתב הקסציה יצורפו עותקים מספר מ:

1. - עותקים מפסק-הדין שיש בהם כדי להספיק
לביצוע המסירה למשיבים עם עותק נוסף שכולם
מאושרים ע"י מזכיר בית המשפט לערעורים אשר
הוציא את פסק-הדין.

2. - עותקים מכתב הקסציה המספיקים למסירה לידי המשיבים.
בתנאי שאם משיבים מספר היו מיוצגים ע"י עורך-דין אחד מספק עותק אחד כדי למסור לו כבא כוחם.

מסירת המסמכים לזדי המשיבים.

סעיף 245. - למשיבים יימסרו המסמכים הבאים:

1. - עותק מכתב הקסציה.

2. - עותק מאוסר מפסק-הדין נשוא הקסציה, במקרה והיו משיבים מספר המיוצגים ע"י עורך-דין אחד יש להספק בהגשת עותק אחד מהמוסמכים הנ"ל כדי למסרם לבא כוח הנ"ל בתור מיופה כח.

3. - המשיבים זכאים להגיש כתב חשובה תוך שבוע מיום שנמסרה להם כתב הקסציה.

החובה להגשת הקסציה תוך המועד הקבוע.

סעיף 246. - 1. - כל קסציה המוגשת לאחר המועד הקבוע להגשת הקסציה או אם לא ימולאו בהם הוראות הסעיפים 244, 245 תידחה.

*2. - בית המשפט לקסציה-בעת הדיון בקסציה-רשאי להרשות למגיש הקסציה לשלם את יתרת האגרה שחייב בה תוך התקופה שתקבע ע"י בית המשפט.

אופן הדיון בקסציה.

סעיף 247. - 1. - בית המשפט לקסציה יעניין בפרטיקל התביעה בכתבי הטענות שהוגשו ע"י הצדדים וכן כשאר מסמכי התביעה ללא הורעת הצדדים או באי כוחם. אלא אם בית המשפט החליט אם מיוזמתו הוא או על פי בקשת אחד הצדדים לדון בעניין בעת הצדדים או באי כוחם ובית המשפט הסכים על כך.

---

* תיקון לפי חוק מספר 3 משנת 1963.

2. - אם בית המשפט החליט לדון בענין בעת הונעת הצדדים, ייקבע מועד לדיון ויזמנו הצדדים להתיצב בפני בית המשפט.

3. - א. במועד הקבוע יחזיל בית המשפט את הדיון בענין בנוכחות פרקליטי הצדדים הנוכחים ולאחר שמיעת טענות והתנגדויות הנוכחים מהם ולאחר ברור הענינים הנראים לבית המשפט ע"י בית המשפט עצמו בענין ויציא את החלטתו.

ב. לא יורשה לאף צד להופיע בפני בית המשפט לקסציה אלא באמצעות בא כוחו; אם לא יתיצב בא כוחו של כל צד בישיבת בית המשפט ידון בית המשפט לקסציה הענין לאור פרטיכל הדיון המשפט הקודם, כתבי הטענות והמסמכים המצויים בתיק והוא יוציא את החלטתו.

ג. אם לא נתאפשר לבית המשפט לקסציה להכריע בענין בישיבה אחת יידחה המשך ישיבה נוספת; בית המשפט לקסציה יוציא את החלטתו לאשר את פסק-הדין או לבטלו ולהחזיר את התיק לבית המשפט אשר הוציא אותו ואין נפקא-מיניה אם פרקליטי הצדדים היו נוכחים בישיבה או בישיבות הדיון שבהם התקיימו הדיונים או אם לא הופיעו כולם או מקצתם בישיבות הנ"ל.

4. - בית המשפט לקסציה זכאי להכריע בענין מבלי להחזיר את התיק לבית המשפט המקומי אם הענין היה הולם את מתן פסק-דין; פסק-דין הניתן בצורה זאת אינו ניתן להגשה או לכל הליך אחר.

נימוקי ביטול פסקי דין נשוא הקסציה.

סעיף 248. - בית המשפט לקסציה יבטל את פסקי הדין נשוא הקסציה מהסיבות הבאות:

1. - אם בית המשפט שהוציא את פסק-הדין שדן בענין לא היה מוסמך לדון בו בתנאי:

א. - הסמכות המקומית לאתהא סיבה לביטול אלא אם

4. - אם בתביעה אחת ניתנו שני פסקי דין שנוגד אחד
אח השני וזאת אם זהות הצדדים לא השתנתה יש לבטל
את פסק-הדין השני וכך יש לבטל את פסק-הדין הראשון
אם הוא ניתן בצורה הנוגדת את סדרי הדין וההוק.

בית המשפט לקסציה יהליט על ביטול פסק-הדין מנימוק שלא
הוזכר בכתב הקסציה.

סעיף 249. - אם בפסק-הדין ובהליכים שנוקטו בתביעה היתה הפרה
מפורשת לחוק או אם בסדרי הדין בבית המשפט היתה
הפרה הקשורה לחובותיו של בית המשפט אז יהא על
בית המשפט לקסציה להחליט על ביטול פסק-הדין אף אם
נימוק זה לא הוזכר ע"י מגיש הקסציה או המשיבים
בכתב טענותיהם.

אם ההפרה היתה שקורה בזכויות הצדדים היא לא
תהיה נימוק לביטול אלא אם הוגשה התנגדות על כך
הן בבית המשפט לערכאה ראשונה והן בבית המשפט
לערעורים ותתי המשפט הנ"ל לא נתנו את דעתם על כך
ולאחר מכן הזכיר אחד היריבים את הנימוק בכתבי
הקסציה והיה משום כן צורך לטנות את פסק-הדין.

ביטול פסק-הדין והחזרת הדין.

סעיף 250. - כשבית המשפט לקסציה מחליט על ביטול פסק-הדין
והחזרתו לבית המשפט דל מטה יש לשלוח את התיק
לבית המשפט שהוציא את פסק-הדין נ"א הקסציה כדי
לחזור ולדון בתביעה; אם הביטול היה כתוצאה מחוסר
סמכות בית המשפט במקרה זה יועבר התיק לבית המשפט
המוסמך לדון בענין.

ההליכים לאחר ביטול פסק הדין.

סעיף 251. - אם בוטל פסק-הדין מאחת הסיבות להלן:-

1. - אם נפלה טעות בסדרי הדין ייחשב הביטול ככולל
אותו חלק מהצעדים אשר אורעו לאחר אירוע הסיבה
אשר חייבה את הביטול.

2. - בהיות פסק-הדין נוגד את החוק יהא מוטל על בית
המשפט שאליו הוחזר התיק להזמין את הצדדים
ויהקן את פסק-הדין בנוכחותם.

3. - ביטול פסק-הדין האחרון מתוך שני פסקי הדין הנוגדים אחת את השני לא יקא צורך לדון בחביעה השניה אולם את שני פסקי הדין בוטלו כאחת יש להעביר את החיק לבית המשפט בעל הסמכות לדון בענין כדי לדון ולהכריע בו מחדש.

קביעת מועד לדיון בחביעה מחדש.

סעיף 252. - אם בוטל פסק-הדין נשוא הקסציה והוחזר לבית המשפט שהוציא אותו, יקא על בית המשפט שאליו הוחזר החיק להזמין את הצדדים בחביעה כדי להתדיין במועד שנקבע למטרת זאת על פי בקשת אחד הצדדים ולאחר מכן ימשיך בית המשפט לקסציה את הדיון בחיק.

סמכות בית המשפט שאליו הוחזר פסק-בדין אשר נחקבל בבית המשפט לקסציה.

סעיף 253. - ביום הקבוע יקרא בית המשפט את החלטת בית המייפט לקסציה שקבע כפי אכן נחקבל הערעור על פסק-הדין והוא ישמע טענות הצדדים בדבר קבלת הערעור על פסק-הדין או דחייתו, ולאחר מכן יחליט בית משפט זה שהוא מקבל את טענות הערעור או להשאיר את פסק-הדין הקודם על כנו; אם הוא החליט על קבלת טענות הערעור ימשיך לדון בענין החל מהנימוק שנחקבל ויוכרע בו; אם בית המשפט החליט להשאיר את פסק-הדין על כנו לאור הנימוקים והסיבות שעליהם תמך את פסק-דינו המקורי ובכל זאת ביקש אחד הצדדים להגיש קסציה על החלטה זו אז יקא רשאי בית המשפט לקסציה? -

1. - לבדוק בפעם השניה את הענין ולתת החלטה קובעת את אשור פסק-הדין או ביטולו ואם החליט על הביטול מתוך הסיבות אשר חייבו את הביטול הראשון הוא יחזיר את החיק לבית המשפט דלמטה שהוציא את פסק-הדין אשר יקא עליו במקרה זה לציית להחלטת בית המשפט לקסציה או

2. - לקבל על עצמו את הדיון בחביעה במעמד הצדדים ויכריע בה בצורה הנראית לו כהולמת את הצדק והחוק; פסק-דין אשר יינתן באופן כזה לא יקא ניתן לכל התנגדות או עיכאה נוספת.

הוגשה התנגדות על כך בעת התחלת הדיון בחובענה
וכן הוגש ערעור על כך לפני בית המשפט לערעורים.

ב. בית המשפט לקסציה יהא מוסמך לדון בשאלת הסמכות
העצמית של נושא המשנה אף אם לא נחבקש לכך ע"י
אחד היריבים.

2. - אם פסק-הדין היה נוגד את החוק בעת:

א. - ביצוע חוק שלא היה בחוקף בעת אירוע הענין
נשוא הדיון אלא אם היה באותו חוק הוראה הקובעת
תחילה רטרואקטיבית.

ב. - שהפסק-דין כשלעצמו היה במקומו אלא אם בית המשפט
תמך את פסק-דינו בסעיף משפטי אשר לא הובן כיאות
ופרשה אותו בפירוש שאינו הפירוש הנכון.

ג. - שביח המשפט טעה לפרש תוכן מסמך המכיל הסכם בין
הצדדים ונתן לו פירוש הנוגד את התוכן הנכון או
אם בית המשפט טעה בפירוש מובן החוק או התקנות
אשר היו קשורות האותו מסמך ותנאיו.

ד. - אם בית המשפט לא תמך את פסק-דינו על פי סעיף מ
משפטי מסוים שהל על הענין אשר בו ניתן פסק-הדין.

3. - כשהתביעה נדחית באופן הנוגד את סדרי הדין של בית
המשפט:-

א. - אם היו סדרי הדין האלה קשורים בחובות
בית המשפט שהיה עליו לעשותן מיוזמתו הוא
ומבלי שנתבקש לכך ע"י הצדדים; הפרה זו
מחייבת את ביטול פסק-הדין אף אם לא דרש
זאת אחד הצדדים תוך כדי הדיון בתביעה
אם זה היה בבית המשפט לערכאה ראשונה
(אלבדאזה) או בית המשפט לערעורים.

ב. - אם הפרה היתה קשורה בזכויות הצדדים
לא תהא סיבה לביטול אלא אם דרש זאת
אחד הצדדים ובית המשפט לא נתן את דעתו
עליו.

החלטות יזנתנו פה אחד או ברוב דעות.

סעיף 254. - בית המשפט לקסציה יוציא את החלטותיו פה אחד או ברוב דעות, החלטות אלה חייבים לכלול את הפרטים הבאים: -

1. - שמות הצדדים, בחובתם, משלוה ידם ומקומות מגוריהם.

2. - חמצית מקיפה של פסק-בדין נשוא הקסציה.

3. - הנימוקים שנטענו ע"י הצדדים נגד פסק-הדין נשוא הקסציה או לאשורו.

4. - בהחלטה שניתנה ע"י בית המשפט לקסציה או קבלת הערעור והחזרתו לבית המשפט דלמטה או את העובדה שהערעור נתקבל והחלטת בית המשפט לקסציה על הכרעה בענין חוץ מתן נימוקי הערעור או מתן פסק-הדין הסופי וכך התשובות על נימוקי הערעור בעד ונגד אשר היה להם השלכות לגוף הענין באם זה היה לאשור פסק-הדין או לבטולו.

5. - תאריך מתן ההחלטה

6. - האגרות וההוצאות.

פסקי דין של בית המשפט לקסציה הם החלטתיים

סעיף 255. - כל פסק-הדין שהובא בפני בית המשפט לקסציה וניתנה בו החלטה קובעת את אשורו ייחשב כפסק-דין החלטי שאין עליו עוכרין.

הפרק השלושים ושלוש

הפרוצדורה בבית המשפט לקסציה בשבתו
כבית משפט גבוה לצדק.

סדר ההתנגדויות.

סעיף 256. - כל ההליכים בפני בית המשפט לקסציה בשבתו בבית
משפט גבוה לצדק יחלו ע"י הגשת המרצה למזכירות
בית המשפט.

הדיון הטרומי בהמרצה.

סעיף 257. - לאחר הגשת ההמרצה יקבע נשיא בית המשפט מועד לשמיעת
העותר או בא כוחו-מבלי להזמין את הצד שכנגד- כדי
להוציא החלטה זמנית או החלטה בדבר הוצאת הזמנה כדי
לברר את הסיבות המחייבות או המונעות את מתן החלטה
ובית המשפט ידון בעתירה, ואם מצא כי הנימוקים אשר
הובאו בפניו מצדיקים הוא יתן צו זמני או יורה על
הזמנה המשיב או כל אדם אחר וכך יצווה על מסירת העתק
מהמרצה יחד עם המסמכים המצורפים לה.

הגשת כתב תשובה.

סעיף 258. - רצה המשיב להתנגד להוצאת צו החלטי עליו להגיש,
תוך 8 ימים לאחר שהומצאה לו ההמרצה או תוך התקופה
שיורה בית המשפט-באם היתה פחות או יותר מהנ"ל, כתב
תשובה עם עותק ממנו כדי למסרם למבקש; משיב שלא הגיש
כתב תשובה כנ"ל אינן שומעים טענותיו בדבר התנגדותו
אלא אם הורה בית המשפט אחרת.

תאריך הדיון.

סעיף 259. - לאחר הגשת כתב תשובה ירשום נשיא בית המשפט את ההמרצה
ברשימת המשפטים ויקבע מועד לדיון ויודיע על כך
לצדדים לא אם נקבע המועד לדיון בצו הזמני.

חשובות הצדדים על הטענות הנגדיות.

סעיף 260. - (1) בעת הדיון בהמרצה יתחיל המשיב בהרצאת טענותיו לפני בית המשפט והעותר יהיה זכאי להשיב על טענות אלה בתנאי שביח המשפט רשאי אם מצא לנכון, להרשות למשיב להשיב על כל טענה שנטענה ע"י העותר.

(2) בית המשפט רשאי להרשות לפני הצדדים להגיש את ראיותיהם בדרך הנראית לו.

מתן צו ביניים

סעיף 261. - אין בסדרי הדין האלה דבר המונע את בית המשפט מלהוציא כל צו ביניים הנראה לו כצודק בענין.

הפרק השלישי וארבע

הפרוצדורה בפני בית המשפט המיוחד

סעיף 262. - ההכרעה במשפט

היה המשפט שייך למעמד אישי נתעוררה שאלה אם משפט מסוים הוא משפט של מעמד אישי שהוא בגדר שפוטו המוחלט של בית דין דתי או לא יתאצל הצדדים הנוגעים בדבר או על בית המשפט שלפניו נתעוררה שאלה זו להביא את השאלה לפני בית הדין המיוחד הנזכר בסעיף 11 מחוק הרכב בתי המשפט הממלכתיים וזאת תזכיר באמצעות תזכיר שיוגש למזכיר בית המשפט לקסציה.

צורת התזכיר.

סעיף 263. - תזכיר כנ"ל יחולק לפסקאות מסומנים במספרים בזה אחר זה ויפורטו בו בקיצור:

- (1) העובדות החשובות שעליהם הסכימו הצדדים.
- (2) העובדות החשובות השנויות במחלוקת.
- (3) טענות כל אחד מהצדדים.

בירור השאלה ומתן החלטה עליו

סעיף 264. - משנחקבל תזכיר כזה יזמין מזכיר בית המשפט את הצדדים להופיע בפני בית המשפט המיוחד ביום שיקבע ובאותו יום ימסור בית המשפט המיוחד הוראות לבירור השאלה אשר עליו הוא נדרש לתת את החלטתו ולהכריע בה; לצורך זה תהיינה לבית המשפט המיוחד כל הסמכויות המסורות, על פי חוק זה לבית משפט לערכאה ראשונה (אלבדאיה), ועד כמה שהנסיבות תחייבנה ינהג בית המשפט המיוחד את הפרוצדורה הנהוגה בבית המשפט לערכאה ראשונה (אלבדאיה) ביחס לבירור משפטיים ולמתן החלטות עליהם.

רישום המסקנות.

סעיף 265. - משהחליט בית המשפט המיוחד בשאלה שהובאה בפניו הוא ירשום את מסקנתו אודותיה בצורה פסק-דין באותה דרך שעושה זאת בית המשפט לערכאה ראשונה (אלבדאיה)

הפרק השלושים וחמש

הוראות שונות

טעויות סופר.

סעיף 266. - רשאי בית המשפט לתקן, בכל עת, מיוזמתו הוא או על פי בקשת אחד היריבים טעויות סופר וטעויות חישוב אשר נופלים בפסקי הדין וההחלטות אם זה היה מתוך פליטת קולמוס או השמטה מקריים.

חישוב המועדים

סעיף 267. - בחישוב המועד לצורך מטרות חוק זה ינהגו הכללים הבאים:

1. - תקופה שמונים אותה לפי ימים המתחילה מיום החרהשות מאורע או מאה עשיית מעשה או דבר או הקשורים בהארכת המועדים להגשת ההחנגדות או הערעור או הקסציה או הגשת כתבי טענות, תחשב המאורע או שבו נעשה המעשה או הדבר.

2. - לא יובאו בחשבון ימי פגרה רשמיים בחישוב תקופת
שקבעה אם הם נפלו בסוף אותה תקופה.

3. - כל צו שניתן ע"י בית המשפט יישאר שריר וקיים
כל עוד שלא בוטל או שונה בהתאם-לסדרי הדין והחוק
ע"י בית המשפט עצמו או ע"י בית המשפט גבוה
ממנו ויהיה בו ביצוע נגד שני צדדים היריבים
עצמם או נגד אלה הבאים מכוחם והיא לא יחול על
אנשים אחרים חוץ מהם; יחד עם זאת שאם ניתן פסק-דין
נגד אנשים מספר אשר היה ביניהם קשר משפטי המסכל
את ביצוע פסק-הדין נגד אחד מהם ושחרור היתר יהיו
כל אותם האנשים משוחררים מהתביעות שהוגש עליהם
התנגדות, ערעור או קסציה אף אם היה אחד המתנגדים
או המערער או מגיש הקסציה נמנה על אחד מהם בלבד.

**הפרעות הסדר בבית המשפט.

סעיף 268.-(1) בהתחשב עם הוראות חוק הסתדרות עורכי הדין, כל
אדם שהחל להתריע לשיבת בית המשפט שיש בה משום
עיכוב בית המשפט מלמלא את תפקידו או אם הוא
חולל רעש לכל צד או זה ע"י דיבור או בכל צורה
אחרת-באם ע"י זה ששפח או שגינה את בית המשפט-
וצווה עליו יושב ראש ההרכב על עזיבת אולם בית
המשפט ולא ציית לכך ייאסר לאלתר וייענש ע"י
אותו בית המשפט בקנס שלא יעלה על דינר אחד או
למאסר לתקופה שלא תעלה על 3 ימים; החלטה כזו
תהא החלטה סופית.

(2) אם אדם כנ"ל העיז לבזות או לאיים על הרכב בית
המשפט או על אחד משופטיו במשך ישיבת בית המשפט,
יצווה בית המשפט עצמו על מעצרו והבישתו במעצר
מיד ותעבור את עניינו לתובע הכללי כדי שהלה
ינקוט בצעדים המשפטיים נגדו וזאת על פי פרטיכל
שייערך ע"י אותו בית משפט.

** סעיף זה הוסף בהתאם לחוק מספר 46 לשנת 1956 עתון רשמי
מספר 1310 מיום 16.12.1956.

ביטולים

בטלים החוקים והפרוצדורות הניתנים להלן:-

1. - חוק הפרוצדורה האזרחית העותומני מיום 19 במאי אלאכר לשנת 1296 עם התוספת מיום 8 רביע אלאכר, שנת 1329.
2. - חוק תיקון הפרוצדורה האזרחית מספר 31 לשנת 1946 שפורסם בעתון הרשמי מספר 880 (ירדני)
3. - חוק הפרוצדורה האזרחית מספר 14 לשנת 1938 שפורסם בעתון הרשמי הארץ ישראלי מספר 1 ביום 7.5.1938 בתוספת מספר 1.
4. - חוק הפרוצדורה האזרחית מספר 53 לשנת 1939 שפורסם בעתון הרשמי מספר 968 של העתון הרשמי הארץ ישראלי מיום 11.11.1939 תוספת מספר 1.
5. - חוק הפרוצדורה האזרחית (תיקון) מספר 44 לשנת 1944 בעתון הרשמי הארץ ישראלי מספר 1380 מיום 28.11.1944 בתוספת מספר 1.
6. - הפרוצדורה האזרחית לשנת 1938 שפורסם בעתון הרשמי הארץ ישראלי מספר 755 מיום 31.12.1938 בתוספת מספר 3.
7. - הפרוצדורה האזרחית (תיקון) לשנת 1938 שפורסם בעתון הרשמי הארץ ישראלי מספר 780 מיום 5.5.1938 בתוספת מספר 2.
8. - הפרוצדורה האזרחית (תיקון) לשנת 1938 שפורסם בעתון הרשמי הארץ ישראלי ביום 30.6.1938 בתוספת מספר 2.
9. - הפרוצדורה האזרחית (תיקון) לשנת 1939 שפורסם בעתון הרשמי הארץ ישראלי מספר 875 מיום 30.3.1939 תוספת מספר 2.

---

* חוקן לפי חוק מס' 46 לשנת 1956 עתון רשמי מס' 1310 מיום 16.12.1956

10. - הפרוצדורה האזרחית (תיקון) לשנת 1939 שפורסם בעתון הרשמי הארץ ישראלי מספר 891 מיום 1.6.1939 בתוספת מספר 2.
11. - הפרוצדורה האזרחית (תיקון) לשנת 1945 שפורסם בעתון הרשמי הארץ ישראלי מספר 1406 מיום 3.5.1945 בתוספת מספר 2.
12. - הפרוצדורה האזרחית (תיקון) מספר 2 לשנת 1945 שפורסם בעתון הרשמי הארץ ישראלי מספר 1448 מיום 1.11.1945 בתוספת מספר 2.
13. - הפרוצדורה האזרחית (תיקון) לשנת 1947 שפורסם בעתון הרשמי הארץ ישראלי מספר 1602 מיום 7.8.1947 בתוספת מספר 2.
14. - הפרוצדורה לקביעת שכר העדים לשנים 1927 ו-1932 שפורסם בכרך מקובץ חוק, ארץ ישראלי עמוד 3041.
15. - הפרוצדורה בבית המשפט הגבוה לשנת 1937 שפורסם בעתון הרשמי הארץ ישראלי מספר 678 מיום 1.4.1937 בתוספת מספר 2.
16. - הפרוצדורה בבית המשפט הגבוה (תיקון) שפורסם בעתון הרשמי הארץ ישראלי מספר 903 מיום 13.7.1939 בתוספת מספר 2.
17. - הפרוצדורה בבית המשפט הגבוה (תיקון) לשנת 1940 שפורסמה בעתון הרשמי הארץ ישראלי מספר 1051 מיום 17.10.1940 בתוספת מספר 2.
18. - כל חיקוק ירדני או ארץ ישראלי שניתן לפני חקיקת חוק זה עד כמה שהוראתיהם יהיו מנוגדים להוראות חוק זה.

סעיף 270. - *
ראש השרים וייר המייפטים ממונים על ביצוע הוראות
חוק זה.

27.5.1952

עבדאללה אלכליב   אבראהים האטם   תופיק אבו אל הר

שר המשפטים   ראש השרים
עארף ענבתאוי   תופיק אבו אל הודה

החוק

הוצאת העדים

הסוג שעליו נמנה העד	הסכום שיחליט עליו בית המשפט בעד הופעה בתנאי שלא יעלה על:	בעד כל לילה שילון העד מחוץ לביתו
בעלי מקצועות חופשיים הנכבדים והסוחרים	500 פילס	600 פילס
יתר סוגי העדים	250 פילס	250 פילס
האדם אשר יוזמן כעד מומחה חמורת הזמן שיקדיש בכל פעולה מפעולות המומחיות כפי שהענין מהייב	10 דינר	600 פילס

* תיקון לפי חוק מספר 46 לשנת 1956 שפורסם בעתון רשמי
מספר 1310 מיום 16.12.1956.